

ЗАКОН

О ЕФИКАСНОМ КОРИШЋЕЊУ ЕНЕРГИЈЕ

І. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет

Члан 1.

Овим законом уређују се услови и начин ефикасног коришћења енергије и енергената (у даљем тексту: енергије) у сектору производње, преноса, дистрибуције и потрошње енергије; политика ефикасног коришћења енергије; систем енергетског менаџмента; означавање нивоа енергетске ефикасности производа који утичу на потрошњу енергије; минимални захтеви енергетске ефикасности у производњи, преносу и дистрибуцији електричне и топлотне енергије и испоруци природног гаса; финансирање, подстицајне и друге мере у овој области, као и друга питања од значаја за права и обавезе физичких и правних лица у вези са ефикасним коришћењем енергије.

Циљеви

Члан 2.

Ефикасним коришћењем енергије остварују се следећи циљеви:

- 1) повећање сигурности снабдевања енергијом и њено ефикасније коришћење;
- 2) повећање конкурентности привреде;
- 3) смањење негативних утицаја енергетског сектора на животну средину;
- 4) подстицање одговорног понашања према енергији, на основу спровођења политике ефикасног коришћења енергије и мера енергетске ефикасности у секторима производње, преноса, дистрибуције и потрошње енергије.

Начела

Члан 3.

Основна начела на којима се заснива ефикасно коришћење енергије су:

- 1) *Енергетска сигурност*

Допринос енергетској сигурности остварује се смањењем потрошње примарне, односно финалне енергије применом мера енергетске ефикасности у секторима производње, преноса, дистрибуције и потрошње енергије.

- 2) *Конкурентност производа и услуга*

Повећање конкурентности производа и услуга остварује се кроз смањење трошкова производње односно пружених услуга настало смањењем потрошње енергије по јединици производа, односно услуга спровођењем мера енергетске ефикасности. Концепт енергетске ефикасности подразумева коришћење мање енергије за исту јединицу друштвеног бруто производа уз

одрживост квалитета производа, укључујући и означавање енергетске ефикасности производа који утичу на потрошњу енергије.

3) *Одрживост коришћења енергије*

Одрживост коришћења енергије укључује смањење потрошње енергије, бољу примену расположивих технологија и захтева еко-дизајна, већу ефикасност и економичност у коришћењу енергије као и одрживост са становишта утицаја на животну средину, уз примену начела заштите животне средине.

4) *Организовано управљање енергијом – управљање потрошњом енергије*

Управљање потрошњом енергије јесте интегрисани приступ чији је циљ да утиче на смањење укупне потрошње примарне енергије и врши утицај на животну средину кроз праћење потрошње енергије и применом мера за повећање енергетске ефикасности.

5) *Економска исплативост мера енергетске ефикасности*

Економска исплативост мера обезбеђује да улагања у мере енергетске ефикасности буду економски оправдана. Уштеђена енергија је енергија која не мора да се произведе, при чему се узимају у обзир и позитивне последице по животну средину настале услед смањења потрошње, као и смањење трошкова везаних за обезбеђивање сигурности снабдевања енергијом.

6) *Минимални захтеви енергетске ефикасности*

Смањење потрошње енергије у секторима производње, дистрибуције, преноса и потрошње енергије обезбеђује се испуњењем минималних захтева енергетске ефикасности за нова или реконструисана постројења за производњу, пренос и дистрибуцију енергије.

Примена

Члан 4.

Овај закон примењује се на кориснике енергије, а нарочито:

- 1) привредна друштва, са претежном делатношћу у производном сектору;
- 2) привредна друштва, са претежном делатношћу у сектору трговине и услуга;
- 3) јавни сектор;
- 4) зграде;
- 5) домаћинства;
- 6) превоз у друмском и железничком саобраћају, као и превоз у пловидби на унутрашњим водама;
- 7) остале кориснике енергије, у складу са овим законом.

Сектори производње, преноса и дистрибуције енергије, обухваћени овим законом, у смислу потребе ефикасног коришћења енергије, јесу нарочито:

- 1) производња и дистрибуција топлотне енергије;
- 2) производња, пренос и дистрибуција електричне енергије;

3) испорука природног гаса и остали сектори производње, преноса и дистрибуције енергије.

Значење израза

Члан 5.

Изрази употребљени у овом закону имају следеће значење:

1) *дистрибутивни систем* јесте систем којим се енергија дистрибуира крајњим купцима;

2) *дистрибутер енергије* јесте правно лице које врши преношење енергије, ради испоруке крајњим потрошачима и дистрибутивним станицама које продају енергију крајњим потрошачима;

3) *ефикасно коришћење енергије* јесте коришћење енергије за квалитетно обављање одговарајућих активности и пружање услуга на начин којим се постиже минимална потрошња енергије, у оквиру техничких могућности савремених постројења, опреме и уређаја;

4) *ESCO (energy service company)* јесте привредно друштво, односно друго правно лице, односно предузетник, регистровано за обављање енергетских услуга (у даљем тексту: ESCO) које пружањем енергетских услуга повећавају енергетску ефикасност објекта, технолошког процеса и услуге и које до извесног степена прихвата финансијски ризик за обављене енергетске услуге, тако што наплату својих услуга, потпуно или делимично, остварује на основу постигнутих уштеда насталих на основу спроведених мера и задовољења осталих уговорених критеријума учинка;

5) *еко-дизајн* јесте скуп услова које мора да испуњава производ који користи енергију у погледу заштите животне средине у периоду који обухвата процес његовог настанка, употребе и стављања производа ван употребе;

6) *елаборат о енергетској ефикасности постројења* јесте елаборат у коме се на основу прописаних метода документовано израчунава, односно процењује степен енергетске корисности постројења;

7) *енергетска ефикасност* јесте однос између оствареног резултата у услугама, добрима или енергији и за то утрошене енергије;

8) *енергетска услуга* јесте услуга која обухвата активности и радње које у нормалним околностима доводе до проверљивог и мерљивог или процењивог повећања енергетске ефикасности објекта, техничких система, производних процеса, приватних и јавних услуга и/или уштеде примарне енергије. Ове услуге се заснивају на примени енергетски ефикасне технологије, односно поступака којима се постижу уштеде енергије и други пратећи позитивни ефекти, а могу да укључе одговарајућа руковања, одржавања и контроле неопходне за пружање услуге. Енергетска услуга се пружа на основу уговора, којим се између осталог, уговара уштеда енергије;

9) *енергетски менаџер* јесте физичко лице именовано од стране обвезника система енергетског менаџмента да прати и бележи начине коришћења и количине употребљене енергије, предлаже и спроводи мере ефикасног коришћења енергије и обавља друге послове утврђене овим законом;

10) *енергетски преглед* јесте систематска процедура за прибављање потребних података и сазнања о постојећем нивоу и начину производње, преноса, дистрибуције и употребе енергије објекта, производног процеса,

приватних и јавних услуга, помоћу којих се утврђују и квантификују могућности за економски исплативо, ефикасно коришћење енергије;

11) *енергетска ревизија* јесте систематска процедура која за циљ има проверу резултата енергетског прегледа и ефеката у погледу унапређења енергетске ефикасности и спровођење других анализа и мера у складу са овим законом;

12) *енергија* јесте електрична енергија, топлотна енергија и енергенти који се налазе у продаји: природни гас (укључујући и случај када се налази у течном стању), течни нафтни гас, угаљ, уље за ложење и друга горива за грејање и хлађење, све врсте горива за погон превозних средстава (изузев горива за погон у авио-превозу и превозу у поморској пловидби), обновљиви извори енергије и електрична или топлотна енергија добијена из фракција комуналног отпада;

13) *заступник* јесте правно лице или предузетник регистрован у Републици Србији, односно физичко лице са пребивалиштем у Републици Србији, које је произвођач овластио да за његов рачун предузима радње из овлашћења, а у вези са стављањем производа на тржиште Републике Србије;

14) *извештај енергетског менаџера* јесте писани извештај којим енергетски менаџер извештава о спроведеним мерама и активностима дефинисаним програмом и планом енергетске ефикасности;

15) *извештај о енергетском прегледу* јесте писани извештај који након спроведеног енергетског прегледа, подносе овлашћени енергетски саветници, а који поред анализе енергетске ефикасности постројења, односно објекта садржи техно-економску анализу могућности повећања енергетског степена корисности постројења, односно могућности побољшања енергетских својстава објекта, оправданости комбиноване производње електричне и топлотне енергије, употребе обновљивих извора енергије, топлотних пумпи, смањења емисије CO₂ и друго;

16) *испорука на тржишту* јесте свако чињење доступним производа на тржишту Републике Србије ради дистрибуције, потрошње или употребе, са или без накнаде;

17) *испоручилац* јесте произвођач или његов заступник или увозник који на тржиште Републике Србије ставља производ у промет или га ставља у употребу;

18) *јавни сектор* јесте део националне економије који обухвата општи ниво државе, као и јавна предузећа, у смислу закона којим се уређује буџетски систем;

19) *класа енергетске ефикасности* производа јесте класификација производа који директно или индиректно утичу на потрошњу енергије током њихове употребе, означена на таквом производу, у складу са законом и прописима донетим на основу закона. Директан утицај јесте утицај производа који користе енергију за свој рад, а индиректан утицај јесте утицај производа који не користе енергију за свој рад, али утичу на потрошњу енергије током своје употребе;

20) *комбинована производња електричне и топлотне енергије (когенерација)* јесте процес истовремене производње топлотне и електричне енергије;

21) *котао* јесте уређај који се састоји од горионика и тела котла, у коме се флуид загрева енергијом ослобођеном у процесу сагоревања;

22) *листа са подацима* јесте типска табела са информацијама о производу који утиче на потрошњу енергије;

23) *мере за побољшање енергетске ефикасности* јесу све активности и радње које доводе до проверљивог и мерљивог или процењивог повећања енергетске ефикасности у секторима производње, преноса, дистрибуције и потрошње енергије;

24) *механизми енергетске ефикасности* јесу општи инструменти које користи Влада, органи државне управе и други државни органи или друга тела у Републици Србији, органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, као и друге јавне службе ради стварања оквира подршке или подстицаја за учеснике на тржишту да пружају и набављају енергетске услуге и примењују мере за побољшање енергетске ефикасности;

25) *објекат* јесте грађевина спојена са тлом, која представља физичку, функционалну, техничко - технолошку целину са свим потребним инсталацијама, постројењима и опремом, односно саме инсталације, постројења, опрема и уређаји који се уграђују у објекат или самостално изводе (зграде свих врста, енергетски објекти, унутрашња и спољна мрежа и инсталације, објекти комуналне инфраструктуре, индустријски, пољопривредни и други привредни објекти, објекти спорта и рекреације и слично);

26) *овлашћени енергетски саветник* јесте физичко или правно лице овлашћено за вршење енергетског прегледа у складу са одредбама овог закона и прописа донетих на основу овог закона;

27) *ознака енергетске ефикасности* јесте ознака стављена на производ или уз производ која садржи информације о карактеристикама производа које омогућавају потрошачу да стекне увид у потрошњу енергије или потрошњу осталих битних ресурса за време коришћења производа, односно о класи његове енергетске ефикасности и нивоу буке коју емитује;

28) *остали ресурси* јесу вода, хемијска средства или друге супстанце које производ који утиче на потрошњу енергије користи приликом уобичајеног начина рада;

29) *програм енергетске ефикасности* јесте плански документ који доноси јединица локалне самоуправе, односно други обвезник система енергетског менаџмента о планираном начину остваривања и величини планираног циља уштеде енергије, за период од најмање три године;

30) *план енергетске ефикасности* јесте плански документ са мерама и активностима којим обвезници система енергетског менаџмента планирају да спроведу програм енергетске ефикасности;

31) *побољшање енергетске ефикасности* јесте смањење потрошње енергије за исти обим и квалитет обављених производних активности и пружених услуга или повећање обима и квалитета обављених производних активности и пружених услуга уз исту потрошњу енергије, а које се остварује применом мера ефикасног коришћења енергије (технолошких промена, понашања обвезника система енергетског менаџмента и/или економских промена);

32) *производ који утиче на потрошњу енергије* јесте производ који користи енергију или производ чија употреба има утицај на потрошњу енергије, а који се у Републици Србији ставља на тржиште и/или ставља у употребу, укључујући делове намењене за уградњу у производе који утичу на потрошњу енергије, а који се за потребе потрошача стављају на тржиште и/или стављају у

употребу као одвојени делови, чија се еколошка својства могу независно оценити;

33) *произвођач* јесте правно лице или предузетник које израђује производ или лице које се представља као произвођач стављањем на производ свог пословног имена, имена или назива, жига, неке друге препознатљиве ознаке или на други начин;

34) *продавац* јесте правно лице или предузетник регистрован у Републици Србији, које потрошачима продаје, изнајмљује, издаје у закуп или приказује производе;

35) *реконструкција* јесте извођење грађевинских и других радова на постојећем објекту којима се: утиче на стабилност и сигурност објекта; мењају конструктивни елементи или технолошки процес; мења спољни изглед објекта и повећава број функционалних јединица или на други начин мења постојећи изглед и функција без промене његове основне намене.

36) *систем даљинског грејања* јесте систем у оквиру ког се у централизованом постројењу обавља производња, преко дистрибутивног система дистрибуира и у више објеката за потребе грејања испоручује топлотна енергија у виду водене паре, топле или вреле воде;

37) *систем даљинског хлађења* јесте систем у оквиру ког се у централизованом постројењу обавља производња, преко дистрибутивног система дистрибуира и у више објеката за потребе хлађења испоручује расхлађени флуид;

38) *систем енергетског менаџмента* јесте систем организованог управљања енергијом који обухвата најшири скуп регулаторних, организационих, подстицајних, техничких и других мера и активности, као и организованог праћења и анализе производње, преноса, дистрибуције и потрошње енергије, које у оквирима својих овлашћења, утврђују и спроводе органи државне управе, органи јединица локалне самоуправе и обвезници система енергетског менаџмента;

39) *систем за климатизацију* јесте систем уређаја и опреме којим се за неки затворени простор врши припрема ваздуха у смислу контроле унете количине свежег ваздуха, регулације температуре и влажности ваздуха у том простору;

40) *стављање на тржиште* јесте прва испорука производа на тржиште Републике Србије;

41) *стављање у употребу* јесте прво коришћење неког производа у Републици Србији у складу са његовом наменом;

42) *топлотна пумпа* јесте уређај или технички систем који омогућава да се топлотна енергија преноси у смеру супротном од природног тока, тј. са околног ваздуха, воде или земље ниже температуре на ваздух у објекту или потрошну топлу воду више температуре, за потребе грејања или за индустријске намене. Код повратних топлотних пумпи проток топлоте може бити и из објекта ка околини;

43) *уговарање енергетског учинка* јесте аранжман између корисника и испоручиоца енергетских услуга (уобичајено ESCO) за побољшање енергетске ефикасности, где се трошкови увођења тих мера плаћају према степену побољшања енергетске ефикасности који је уговором о енергетским услугама договорен;

44) *уговор о финансирању од треће стране* јесте уговор који, поред снабдевача енергије и корисника мера за побољшање енергетске ефикасности, укључује и трећу страну, које обезбеђује новчана средства за спровођење мера и обрачунава накнаду од корисника која одговара делу енергетских уштеда које су резултат спроведених мера. Трећа страна може бити и ESCO;

45) *уштеђена енергија* јесте количина енергије која је остала сачувана због примене једне или више мера ефикасног коришћења енергије, а која се установљава мерењем или проценом утрошене енергије пре и после примене мера побољшања енергетске ефикасности, уз усклађивање према спољашњим условима који утичу на потрошњу енергије;

46) *увозник* јесте правно лице или предузетник регистрован у Републици Србији који ставља на тржиште производ из других земаља;

47) *финансијски инструменти за уштеду енергије* јесу сви финансијски инструменти као што су фондови, субвенције, смањење пореза, зајмови, финансирање од треће стране, уговарање енергетског учинка, гаранције уговорених енергетских уштеда, енергетско подуговарање и други сродни уговори који су правним или физичким лицима доступни на тржишту, с циљем да делимично или потпуно покрију почетне трошкове пројекта којим се уведе мере побољшања енергетске ефикасности.

II. ПОЛИТИКА ЕФИКАСНОГ КОРИШЋЕЊА ЕНЕРГИЈЕ

Основни акти

Члан 6.

Основни акти којима се утврђује политика ефикасног коришћења енергије су:

1) Стратегија развоја енергетике Републике Србије која се припрема и доноси на начин уређен законом којим се уређује област енергетике (у даљем тексту: Стратегија);

2) Програм остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије (у даљем тексту: Програм остваривања Стратегије), који се припрема и доноси на начин уређен законом којим се уређује област енергетике;

3) Акциони план за енергетску ефикасност у Републици Србији;

4) Програм и план енергетске ефикасности, које доноси јединица локалне самоуправе;

5) Програм и план енергетске ефикасности, које доносе други обвезници система енергетског менаџмента.

Акциони план за енергетску ефикасност у Републици Србији

Члан 7.

Акционим планом за енергетску ефикасност у Републици Србији (у даљем тексту: Акциони план), који се доноси у складу са Стратегијом, на период од три године, ближе се утврђује спровођење Стратегије и мере ефикасног коришћења енергије.

Садржина Акционог плана

Члан 8.

Акциони план нарочито садржи:

1) планиране националне циљеве уштеде енергије Републике Србије за период од три године, у складу са дугорочним циљем ефикасног коришћења енергије утврђеног Стратегијом;

2) мере за ефикасно коришћење енергије, активности, носиоце активности, рокове и процену очекиваних резултата сваке од мера којима се предвиђа остваривање планираног циља;

3) финансијске, правне и друге инструменте предвиђене за спровођење планираних мера и активности ефикасног коришћења енергије;

4) оцену степена остварења планираног циља уштеде енергије из претходног Акционог плана.

Акциони план по потреби може детаљније покривати поједине секторе производње, дистрибуције и преноса енергије, као и секторе потрошње енергије (попут зградарства, јавних и комерцијалних услуга, транспорта, индустрије и друго), које својом специфичношћу значајно утичу на потрошњу енергије, а чијим би се унапређењем битно утицало на остваривање постављених циљева уштеда енергије.

Акциони план доноси Влада, на предлог министарства надлежног за послове енергетике (у даљем тексту: Министарство).

Спровођење Акционог плана

Члан 9.

Министарство је одговорно за спровођење и контролу спровођења Акционог плана у целини, прати, врши проверу и оцену уштеда енергије остварених реализацијом Акционог плана.

Извештај о спровођењу Акционог плана Министарство подноси Влади сваке године.

Извештај из става 2. овог члана обавезно садржи оцену ефеката реализације мера садржаних у Акционом плану, степен реализације постављених циљева, укључујући мере за превазилажење уочених проблема и тешкоћа.

Органи државне управе, надлежни органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, у оквиру својих надлежности, одговорни су за спровођење Акционог плана и достављају Министарству податке неопходне за праћење спровођења Акционог плана.

Министар надлежан за послове енергетике (у даљем тексту: Министар) прописује начин и рокове достављања података неопходних за праћење спровођења Акционог плана.

Министар прописује методологију за праћење, проверу и оцену ефеката спровођења Акционог плана.

Програм енергетске ефикасности који доноси јединица локалне самоуправе

Члан 10.

Јединица локалне самоуправе, као обвезник система енергетског менаџмента, доноси програм енергетске ефикасности, у складу са Стратегијом и Акционим планом.

Програм енергетске ефикасности садржи нарочито:

1) планирани циљ уштеда енергије, који је у складу са планираним циљевима Стратегије, Програма остваривања Стратегије и Акционог плана;

2) преглед и процену годишњих енергетских потреба, укључујући процену енергетских својстава објеката;

3) предлог мера и активности које ће обезбедити ефикасно коришћење енергије, и то:

(1) план енергетске санације и одржавања јавних објеката које користе органи јединице локалне самоуправе, јавне службе и јавна предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе,

(2) планове унапређења система комуналних услуга (систем даљинског грејања, систем даљинског хлађења, водовод, јавна расвета, управљање отпадом, јавни транспорт и друго),

(3) друге мере које се планирају у смислу ефикасног коришћења енергије;

4) носиоце, рокове и процену очекиваних резултата сваке од мера којима се предвиђа остваривање планираног циља;

5) средства потребна за спровођење програма, изворе и начин њиховог обезбеђивања.

Програм из става 1. овог члана доноси се на период од три године.

Програм енергетске ефикасности који доносе други обвезници система енергетског менаџмента

Члан 11.

Програм енергетске ефикасности који доносе други обвезници система енергетског менаџмента, садржи нарочито:

1) планирани циљ уштеда енергије, који је у складу са планираним циљевима Стратегије, Програма остваривања Стратегије и Акционог плана;

2) преглед и процену годишњих енергетских потреба, укључујући процену енергетских својстава објеката;

3) предлог мера и активности које ће обезбедити ефикасно коришћење енергије;

4) носиоце и рокове реализације предложених мера;

5) рокове и процену очекиваних резултата сваке од мера којима се предвиђа остваривање планираног циља;

6) финансијске инструменте (изворе и начин обезбеђивања средстава) предвиђене за спровођење планираних мера и активности.

Програм из става 1. овог члана доноси се на период од три године.

План енергетске ефикасности обвезника система енергетског менаџмента

Члан 12.

План енергетске ефикасности који доноси јединица локалне самоуправе, односно други обвезник система енергетског менаџмента детаљније разрађује мере и активности из програма из чл. 10. и 11. овог закона, а садржи нарочито: мере и активности којима се предвиђа ефикасно коришћење енергије, носиоце и рокове за спровођење планираних активности, очекиване резултате за сваку од мера, односно активности, финансијске инструменте (изворе и начин обезбеђивања) предвиђене за спровођење планираних мера.

План из става 1. овог члана доноси се на период од једне године.

III. СИСТЕМ ЕНЕРГЕТСКОГ МЕНАЏМЕНТА

Субјекти система енергетског менаџмента

Члан 13.

Субјекти система енергетског менаџмента јесу: Влада, Министарство, обвезници система енергетског менаџмента, енергетски менаџери и овлашћени енергетски саветници.

Овлашћења Владе

Члан 14.

Влада као субјекат система енергетског менаџмента доноси прописе у области ефикасног коришћења енергије, на предлог Министарства, у складу са одредбама овог закона.

Овлашћења Министарства

Члан 15.

Министарство организује, спроводи и прати функционисање система и реализацију циљева система енергетског менаџмента, и то:

- 1) прикупља годишње извештаје обвезника система енергетског менаџмента;
- 2) води базу података од значаја за праћење спровођења система енергетског менаџмента;
- 3) планира и утврђује динамику одржавања теоријских и практичних обука физичких лица за енергетске менаџере и енергетске саветнике, као и начин пријављивања заинтересованих за похађање обуке;
- 4) организује обуку за енергетске менаџере и енергетске саветнике;
- 5) организује полагање испита за енергетске менаџере и енергетске саветнике и издаје уверења о положеном испиту;
- 6) издаје лиценце енергетским менаџерима и енергетским саветницима;

7) води регистре лиценцираних енергетских менаџера и овлашћених енергетских саветника;

8) објављује на интернет страници Министарства регистар са подацима о овлашћеним енергетским саветницима из тачке 7) овог члана;

9) води обједињене статистичке податке о енергији испорученој купцима енергије;

10) врши послове у области финансирања ефикасног коришћења енергије и управља Буџетским фондом за унапређење енергетске ефикасности;

11) спроводи јавне кампање и друге едукативне активности у функцији јачања свести у односу на ефикасно коришћење енергије и подржава друге извођаче таквих кампања и активности;

12) обавља и друге послове прописане овим законом.

Обвезници система енергетског менаџмента

Члан 16.

Обвезници система енергетског менаџмента (у даљем тексту: обвезници система) су:

1) привредна друштва чија је претежна делатност у производном сектору, ако користе више енергије од количине коју пропише Влада;

2) привредна друштва чија је претежна делатност у сектору трговине и услуга, ако користе више енергије од количине коју пропише Влада;

3) привредна друштва чија је претежна делатност у производном сектору, која не спадају у обвезнике система из тачке 1) овог члана, а поседују објекте који у збиру користе више енергије од количине прописане у тачки 2) овог члана;

4) органи државне управе и други органи Републике Србије, органи аутономне покрајине, органи јединица локалне самоуправе са више од 20000 становника, као и друге јавне службе које користе објекте у јавној својини.

Циљеви уштеде енергије и гранична вредност потрошње

Члан 17.

Влада, на предлог Министарства, утврђује годишње планиране циљеве уштеде енергије за обвезнике система, у складу са Акционим планом, граничну вредност потрошње енергије којом се одређује која привредна друштва су обвезници система, као и образац пријаве о оствареној потрошњи енергије.

Обвезници система из члана 16. став 1. тач. 1) - 3) овог закона дужни су да поднесу Министарству пријаву о оствареној потрошњи енергије, на прописаном обрасцу, у року од 60 дана од доношења акта Владе из става 1. овог члана.

Обавезе обвезника система

Члан 18.

Обвезник система дужан је нарочито да:

1) реализује планирани циљ уштеде енергије који прописује Влада;

2) именује потребан број енергетских менаџера;

3) доноси програм и план енергетске ефикасности и доставља га Министарству, на његов захтев;

4) спроводи мере за ефикасно коришћење енергије наведене у програму, односно плану из тачке 3) овог става;

5) обавештава Министарство о лицу које је именовано за енергетског менаџера и о лицу које је овлашћено да у име обвезника, поред енергетског менаџера, потписује годишње извештаје из члана 15. тачка 1) овог закона;

6) доставља Министарству годишње извештаје о остваривању циљева садржаних у програму и плану из тачке 3) овог става;

7) обезбеђује спровођење енергетских прегледа најмање једном у пет година, осим ако овим законом није другачије прописано;

8) предузима и друге активности и мере у складу са законом.

Обвезник система из члана 16. тач. 1) - 3) овог закона именује енергетског менаџера из реда стално запослених лица код обвезника система.

Обвезник система из члана 16. тачка 4) овог закона могу да именују енергетског менаџера из реда стално запослених лица код обвезника система или по основу уговора.

Обвезник система доноси програм енергетске ефикасности из става 1. тачка 3) овог члана. у року од 60 дана од дана доношења Акционог плана.

Обвезник система доставља годишњи извештај из става 1. тачка 6) овог члана на прописаном обрасцу, најкасније до 31. марта текуће године за претходну годину.

Министар прописује ближе услове за именовање енергетских менаџера према врсти обвезника система.

Министар прописује образац годишњег извештаја о остваривању циљева уштеде енергије.

Енергетски менаџер

Члан 19.

Енергетски менаџер је физичко лице именовано од стране обвезника система, које има обавезу нарочито да:

1) прикупља и анализира податке о начину коришћења енергије обвезника система;

2) припрема програме и планове из члана 6. став 1. тач. 4) и 5) овог закона;

3) предлаже мере које доприносе ефикасном коришћењу енергије и учествује у њиховој реализацији;

4) стара се о припреми годишњег извештаја из члана 18. став 1. тачка 6) овог закона;

5) предузима и друге активности и мере прописане законом.

Послове енергетског менаџера може да обавља лице које има лиценцу за обављање послова енергетског менаџера.

Овлашћени енергетски саветник

Члан 20.

Овлашћени енергетски саветник врши енергетски преглед и енергетску ревизију.

Овлашћени енергетски саветник је физичко или правно лице, уписано у регистар овлашћених енергетских саветника који води Министарство.

Овлашћени енергетски саветник дужан је да по извршеном енергетском прегледу, односно ревизији достави Министарству податке о извршеном прегледу, односно енергетској ревизији у року, на начин и обрасцу који утврди Министарство.

Министарство води базу података о извршеним енергетским прегледима, односно енергетској ревизији.

Министар прописује врсту података, рок, начин и образац на којем се достављају подаци о извршеном енергетском прегледу, односно енергетској ревизији.

Физичко лице као овлашћени енергетски саветник

Члан 21.

Физичко лице може да обавља послове овлашћеног енергетског саветника ако има лиценцу за обављање послова овлашћеног енергетског саветника.

Правно лице као овлашћени енергетски саветник

Члан 22.

Енергетски преглед за обвезнике система из члана 16. овог закона обавља правно лице:

1) које обавља једну од следећих делатности као претежну делатност: пројектовање, стручни надзор грађења, техничко саветовање, научно-истраживачку област, истраживање и развој у техничким наукама, научне и стручне послове из области енергетике;

2) које запошљава најмање два лица одговарајуће струке са лиценцом овлашћеног енергетског саветника;

3) које није правоснажно осуђивано за привредни преступ;

4) које је уписано у регистар овлашћених енергетских саветника.

Обавезе овлашћеног енергетског саветника

Члан 23.

Овлашћени енергетски саветник израђује и потписује извештај о спроведеном енергетском прегледу, са предлогом мера за ефикасно коришћење енергије, односно извештај о енергетској ревизији.

Овлашћеног енергетског саветника, у смислу става 1. овог члана, могу да ангажују обвезници система и друга физичка или правна лица.

Извештај о спроведеном енергетском прегледу

Члан 24.

Извештај о спроведеном енергетском прегледу садржи нарочито:

- 1) енергетски биланс објекта, производних процеса и услуга које су предмет прегледа;
- 2) процену постојећег нивоа енергетске ефикасности објекта, производних процеса и услуга које су предмет прегледа;
- 3) предлог мера за повећање енергетске ефикасности објекта, производних процеса и услуга које су предмет прегледа;
- 4) процену остваривих уштеда енергије и смањења емисије CO₂ за сваку предложену меру, као и процену укупних остваривих уштеда енергије и укупног смањења емисије CO₂ у случају истовремене примене више мера ефикасног коришћења енергије, укључујући и економско-финансијску анализу тих мера;
- 5) завршно стручно мишљење које укључује предлог мера за ефикасно коришћење енергије које треба спровести;
- 6) друге податке од значаја за процену енергетске ефикасности и предлагање мера за ефикасно коришћење енергије.

Министар ближе прописује садржину извештаја о спроведеном енергетском прегледу, односно енергетској ревизији.

Методологија за спровођење енергетског прегледа

Члан 25.

Резултати енергетског прегледа сматрају се ваљаним, ако је преглед спроведен по прописаној методологији од стране овлашћеног енергетског саветника и приказан према прописаној садржини извештаја о спроведеном енергетском прегледу.

Министар ближе прописује методологију за спровођење енергетског прегледа, услове и начин вршења енергетске ревизије.

Методологија из става 2. овог члана се објављује у „Службеном гласнику Републике Србије” и на интернет презентацији Министарства.

Сукоб интереса овлашћеног енергетског саветника

Члан 26.

Енергетски саветник не може да обавља енергетски преглед, ако постоји сукоб интереса између тог енергетског саветника и субјекта у којем се врши енергетски преглед .

Сукоб интереса овлашћеног енергетског саветника постоји ако је саветник, саветников супружник или неко од родбине саветника из првог или другог степена сродства (родитељи, деца, усвојоци и усвојеници, браћа или сестре):

- 1) запослен у привредном друштву које је предмет енергетског прегледа или је члан управног или надзорног одбора тог привредног друштва;
- 2) акционар или власник удела у привредном друштву које је наручило дати преглед или власник објекта за који се врши енергетски преглед;

3) запослен у привредном друштву које је урадило техничку документацију, или извршило техничку контролу техничке документације, или је било извођач радова на објекту или у правном лицу у коме се преглед врши.

Уз извештај о енергетском прегледу, саветник обавезно прилаже и потписану изјаву да се не налази у било којој од ситуација која је овим законом дефинисана као сукоб интереса.

Архивирање и чување извештаја

Члан 27.

Обвезник система и овлашћени енергетски саветник дужни су да извештаје о спроведеном енергетском прегледу, односно енергетској ревизији архивирају и чувају најмање 10 година и на захтев достављају на увид Министарству.

Поверљивост податка

Члан 28.

Овлашћени енергетски саветник је дужан да се придржава правила о поверљивости свих података до којих дође у обављању енергетског прегледа, односно енергетске ревизије објекта, производних процеса и услуга физичких или правних лица, а који се односе на та лица.

Обавеза из става 1. овог члана може се укинути само од стране физичког или правног лица чији је објекат или постројење предмет енергетског прегледа или у случајевима када је то прописано законом.

Овлашћени енергетски саветник поверљиве податке не може користити за потребе или на штету трећих лица, нити стицати корист од њихове употребе.

1. Уверења и лиценце

Уверење о положеном испиту за енергетског менаџера

Члан 29.

Уверење о положеном испиту за обављање послова енергетског менаџера издаје се лицу које је положило испит за енергетског менаџера.

Испит за обављање послова енергетског менаџера може полагати лице које:

1) има најмање стечено високо образовање првог степена академских студија у области техничко-технолошких наука у обиму од 180 ЕСПБ (европски систем преноса бодова) и има потврду о завршеној обуци за полагање испита за енергетског менаџера; или

2) има стечено високо образовање другог степена академских студија на мастер академским студијама у образовно-научним областима машинства, електротехнике или технологије.

Уверење о положеном испиту за обављање послова овлашћеног енергетског саветника

Члан 30.

Уверење о положеном испиту за обављање послова овлашћеног енергетског саветника издаје се лицу које је положило стручни испит за енергетског саветника.

Испит за обављање послова овлашћеног енергетског саветника може полагати лице које:

- 1) има уверење о положеном испиту за обављање послова енергетског менаџера;
- 2) има најмање трогодишње искуство у обављању послова енергетских прегледа или такво искуство у испитивању енергетских или процесних инсталација или искуство на пословима пројектовања или стручног надзора грађења;
- 3) има потврду о завршеном теоретском и практичном делу обуке за овлашћеног енергетског саветника.

Обука

Члан 31.

Обуку за полагање испита за енергетског менаџера и овлашћеног енергетског саветника спроводи организација која испуњава услове прописане у складу са овим законом.

За обављање послова из става 1. овог члана Министар овлашћује организацију која испуњава услове у погледу кадрова, опреме и простора.

Овлашћење из става 2. овог члана издаје се решењем Министра на период од четири године и може се обновити.

Решење из става 3. овог члана објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Потврду о завршеној обуци издаје организација из става 2. овог члана.

За похађање обуке плаћају се трошкови.

Министар прописује услове у погледу кадрова, опреме и простора, начин спровођења обуке и садржину програма за теоретску и практичну обуку за енергетске менаџере и овлашћене енергетске саветнике, висину и начин плаћања трошкова за похађање обуке.

Полагање испита

Члан 32.

Испит из чл. 29. и 30. овог закона полаже се пред комисијом коју образује Министар.

Министарство издаје уверење о положеном испиту из става 1. овог члана.

За полагање испита и издавање уверења из става 2. овог члана плаћа се републичка административна такса.

Министар прописује ближе услове, програм и начин полагања испита.

Лиценца за обављање послова енергетског менаџера

Члан 33.

Лиценцу за обављање послова енергетског менаџера према врсти обвезника система издаје Министар.

Лиценца се издаје решењем, у року од 30 дана од дана подношења захтева, ако су испуњени услови прописани законом и прописима донетим на основу њега.

Лиценца за обављање послова енергетског менаџера може се издати лицу које:

- 1) има уверење о положеном испиту за обављање послова енергетског менаџера;
- 2) три године радног искуства у струци;
- 3) поднесе захтев за издавање лиценце енергетског менаџера Министарству и уплати таксу прописану тарифом републичких административних такси, која је саставни део закона којим се уређују републичке административне таксе.

Трошкове издавања сноси подносилац захтева за издавање лиценце.

Решење Министра којим се одбија захтев за издавање лиценце је коначно.

Министарство води регистар лиценцираних енергетских менаџера.

Одузимање лиценце

Члан 34.

Издату лиценцу из члана 33. овог закона може решењем одузети Министар по сопственој иницијативи, ако се накнадно утврди да је лиценца издата на основу нетачних и неистинитих података и ако енергетски менаџер несавесно и нестручно обавља послове за које му је лиценца издата.

Решење из става 1. овог члана је коначно.

На основу правоснажног решења из става 1. овог члана, којим је одузета лиценца, овлашћени енергетски менаџер се брише из регистра енергетских менаџера.

Лиценца за обављање послова овлашћеног енергетског саветника

Члан 35.

Лиценцу за обављање послова овлашћеног енергетског саветника издаје Министар.

Лиценца се издаје решењем, у року од 30 дана од дана подношења захтева, ако су испуњени услови прописани законом и прописима донетим на основу њега.

Лиценца за обављање послова овлашћеног енергетског саветника издаје се лицу које:

- 1) има уверење о положеном испиту за обављање послова овлашћеног енергетског саветника;

2) има стечено високо образовање другог степена академских студија на мастер академским студијама у једној од научних области техничко-технолошких наука и има најмање три године радног искуства у струци;

3) није правоснажно осуђивано за било које кривично дело против имовине или против привреде;

4) поднесе захтев за издавање лиценце за енергетског саветника Министарству и уплати таксу прописану тарифом републичких административних такси, која је саставни део закона којим се уређују републичке административне таксе.

Лиценца из става 1. овог члана издаје се на период од три године.

Издата лиценца из става 1. овог члана, на захтев имаоца може се продужити, ако су у време подношења захтева испуњени услови утврђени овим законом за издавање лиценце.

Трошкове издавања и продужавања важности лиценце из става 1. овог члана сноси подносилац захтева за издавање лиценце.

Решења којим се одбија захтев за издавање лиценце из става 1. овог члана коначно је.

Министарство води регистар лиценцираних енергетских саветника.

Одузимање лиценце

Члан 36.

Издату лиценцу из члана 35. овог закона може решењем одузети Министар, по сопственој иницијативи, због несавесног и нестручног обављања послова за које је издата лиценца, и то:

1) ако се утврди да је лиценца издата на основу нетачних и неистинитих података;

2) ако лице, коме је издата лиценца, буде осуђено на безусловну казну затвора у трајању од најмање шест месеци за кривично дело против службене тајне или из користољубља, или за дело учињено при обављању послова за које му је издата лиценца;

3) ако је лицу коме је издата лиценца, изречена мера безбедности забране вршења одређених послова за које му је издата лиценца;

4) ако се утврди да лице, у вршењу послова за које му је издата лиценца, поступа на противправан, неморалан и недостојан начин (примање мита, давање мита, примење и давање провизије, корупција, фалсификат и слично).

Решење из става 1. овог члана је коначно.

На основу правоснажног решења из става 1. овог члана, којим је одузета лиценца, овлашћени енергетски саветник се брише из регистра енергетских саветника.

IV. ОЗНАЧАВАЊЕ НИВОА ЕНЕРГЕТСКЕ ЕФИКАСНОСТИ

1. Енергетска ефикасност производа који утичу на потрошњу енергије

Врсте производа и означавање

Члан 37.

Влада, на предлог Министарства, прописује:

- 1) врсте производа који утичу на потрошњу енергије (у даљем тексту: производ) за које је неопходно означавање потрошње енергије и других ресурса током њихове употребе, односно означавање енергетске ефикасности;
- 2) динамику обавезног увођења ознака енергетске ефикасности за различите врсте производа.

Овај закон се не примењује на ознаке које су постављене на производ у складу са другим техничким прописима који се односе на безбедност.

Садржина и изглед ознаке енергетске ефикасности

Члан 38.

Ознака енергетске ефикасности мора да:

- 1) садржи податке о количини енергије коју производи користе при прописаним условима рада;
- 2) визуелно указује на класу њихове енергетске ефикасности и то од најнижих до највиших вредности енергетске ефикасности за дати тип производа;
- 3) садржи и остале податке који потрошачу приказују битна својства производа, као и потрошњу ресурса неопходних за рад производа.

Ознака енергетске ефикасности мора имати прописан изглед и бити постављена на прописан начин, у складу са овим законом.

Обавезе произвођача и испоручиоца

Члан 39.

Произвођач је дужан да, пре стављања на тржиште производа из члана 37. став 1. овог закона, о свом трошку, изради листу са подацима, ознаку енергетске ефикасности и техничку документацију, која је довољна да се омогући увид у тачност информација садржаних у листи са подацима и ознаци енергетске ефикасности.

Произвођач из става 1. овог члана одговоран је за тачност ознаке енергетске ефикасности и листе са подацима које испоручује.

Испоручилац производа из члана 37. став 1. овог закона дужан је да:

- 1) обезбеди листу са подацима и ознаку енергетске ефикасности, у складу са овим законом;
- 2) достави листу са подацима и ознаку енергетске ефикасности уз производ или на захтев продавца, одмах и бесплатно;
- 3) обезбеди техничку документацију из става 1. овог члана;

4) листу са подацима о производу учини доступном у брошури или другом штампаном материјалу који прати производ;

5) обезбеди да технички приручници произвођача и промотивни материјали о производима из члана 37. став 1. овог закона у којима се описују специфични технички параметри производа, било да су у штампаном облику или приказани у визуелним медијима, купцима пруже потребне информације о потрошњи енергије и класи енергетске ефикасности производа, на српском језику.

Испоручилац из става 3. овог члана не може оспоравати објављивање информација које даје у ознакама енергетске ефикасности и листама са подацима.

Обавезе продавца

Члан 40.

Продавац је дужан да:

1) када излаже производ из члана 37. став 1. овог закона постави ознаку енергетске ефикасности на начин и место, прописано у складу са овим законом, без коришћења других ознака, симбола и описа који могу да изазову заблуду код потрошача;

2) потрошачима стави на располагање листу са подацима уз упутство или другу литературу која прати производ.

У случају продаје или изнајмљивања производа из члана 37. став 1. овог закона преко интернета, каталога, телемаркетинга или на други сличан начин продаје на даљину, продавац је дужан да купцу, пре куповине производа, пружи информације наведене у ознаци енергетске ефикасности и листи са подацима о производу.

При оглашавању одређеног модела производа из члана 37. став 1. овог закона продавац, односно испоручилац је дужан да при навођењу информација о потрошњи енергије или цене наведе и класу енергетске ефикасности.

Сви технички промотивни материјали о производима из члана 37. став 1. овог закона у којима се описују специфични технички параметри производа, као што су технички приручници и брошуре произвођача било да су у штампаном или електронском облику треба да садрже информације о потрошњи енергије и/или класи енергетске ефикасности.

Овлашћења министра

Члан 41.

Министар, за производе из члана 37. став 1. овог закона, прописује:

1) дефиницију типа производа;

2) начин означавања, облик, изглед и садржину ознаке енергетске ефикасности;

3) облик и садржај листе са подацима о производу, за сваки тип производа;

4) податке које мора обавезно да садржи техничка документација, да би се омогућила оцена тачности информација садржаних на ознаци и листи са подацима о производу;

- 5) методологију одређивања класе њихове енергетске ефикасности;
- 6) стандарде и методе мерења који се примењују за добијање информација садржаних на ознаци и у листи са подацима;
- 7) место на које се ознака поставља на изложени производ и начин на који се ознаке и/или информације пружају потрошачима када производе купују или изнајмљују преко интернета, каталога, телемаркетинга или на други сличан начин продаје на даљину;
- 8) специфичан садржај ознаке код рекламирања, ако је то предвиђено;
- 9) период трајања класификације ознаке;
- 10) ниво тачности за наводе на ознаци и у листама са подацима.

Еко-дизајн

Члан 42.

Производи се могу ставити на тржиште и употребу само ако испуњавају захтеве еко-дизајна утврђене техничким прописом, ако је њихова усклађеност утврђена у прописаном поступку и ако су означени у складу са прописом који се односи на ту групу производа.

Пре стављања производа на тржиште и употребу ознака усаглашености ставља се на производ када је произвођач или његов заступник обезбедио и дао декларацију о усаглашености производа.

Декларација о усаглашености може да се односи на један или више производа.

Произвођач је дужан да сачини техничку документацију на основу које се може утврдити усаглашеност производа са захтевима еко-дизајна, при чему може изабрати један од прописаних поступака за утврђивање усаглашености.

Произвођач је дужан да, после стављања на тржиште и употребу производа чува релевантну документацију о спроведеном поступку утврђивања усаглашености производа и издатим декларацијама о усаглашености и чини доступном инспекцијској контроли за период од 10 година од када је производ последњи пут произведен.

У одсуству произвођача или његовог заступника увозник из става 1. овог члана чини доступном и чува декларацију о усаглашености производа и техничку документацију.

Релевантни документи из ст. 3. и 4. овог члана достављају се на захтев инспекције у року од 10 дана од пријема захтева.

Производи који имају еко-ознаку, у складу са прописом којим је уређено еко-означавање, сматрају се производима који су усаглашени са захтевима еко-дизајна.

Министар прописује захтеве еко-дизајна из става 1. овог члана, поступак утврђивања усклађености производа са захтевима еко-дизајна, начин означавања производа, садржину декларације о усаглашености и друге услове којима се обезбеђује примена захтева еко-дизајна производа.

Министар доноси техничке прописе којима се прописују технички захтеви за поједине врсте или групе производа.

2. Енергетска ефикасност објеката, односно делова објеката

Обавеза спровођења енергетског прегледа

Члан 43.

Обавези спровођења енергетског прегледа подлежу:

- 1) објекти које користе обвезници система из члана 16. тачка 4) овог закона, са корисном површином већом од 500 m²;
- 2) објекти, односно делови објекта који су сврстани у један од енергетских разреда;
- 3) објекти и делови објекта у случају промене намене, промене власника или ако су намењене за издавање.

Власници објеката, односно делова објеката из става 1. тач. 1) и 2) овог члана дужни су да изврше енергетски преглед најмање једном у 10 година.

Инвеститор, продавац или закуподавац изграђеног објекта или дела објекта која има извештај о спроведеном енергетском прегледу објекта, дужан је:

- 1) да пре купопродаје, односно закупа објекта, односно дела објекта, стави на увид потенцијалном купцу, односно закупцу, извештај о спроведеном енергетском прегледу, који не може бити старији од 10 година;
- 2) да при продаји објекта, односно дела објекта или издавању истог у закуп, закључењем уговора о купопродаји, односно закупу објекта или дела објекта, преда купцу или закупцу извештај о спроведеном енергетском прегледу који не може бити старији од 10 година.

Приликом оглашавања продаје или издавања објекта или дела објекта у јавним медијима, оглас садржи и информацију о његовој енергетској ефикасности.

Обавезе инвеститора

Члан 44.

Инвеститор је дужан да грејну инсталацију сваког новоизграђеног објекта, предвиђеног за прикључење на систем даљинског грејања или централизовани систем снабдевања топлотном енергијом опреми уређајима за регулацију и/или мерење предате топлотне енергије, и то:

- 1) уређајима за регулацију и уређајима за мерење предате топлотне енергије објекту;
- 2) уређајима за мерење предате топлотне енергије за сваки део објекта;
- 3) уређајима за контролисану регулацију предаје топлотне енергије за свако грејно тело грејне инсталације.

Трошкове опреме система из става 1. овог члана сноси инвеститор.

Сви уграђени уређаји за мерење предате топлотне енергије морају претходно бити оверени од стране овлашћеног тела, односно Дирекције за мере и драгоцене метале, у складу са прописом којим се уређују мерила топлотне енергије.

Одредбе ст. 1 и 2. овог члана сходно се примењују и на системе за даљинско и централизовано хлађење објеката.

V. МИНИМАЛНИ ЗАХТЕВИ ЕНЕРГЕТСКЕ ЕФИКАСНОСТИ У ПРОИЗВОДЊИ, ПРЕНОСУ И ДИСТРИБУЦИЈИ ЕЛЕКТРИЧНЕ И ТОПЛОТНЕ ЕНЕРГИЈЕ, ТРАНСПОРТУ И ДИСТРИБУЦИЈИ ПРИРОДНОГ ГАСА

1. Електрична и топлотна енергија

Минимални захтеви енергетске ефикасности

Члан 45.

Нова и ревитализована постројења за производњу електричне и топлотне енергије, као и постројења за комбиновану производњу топлотне и електричне енергије, односно системи за пренос електричне енергије, односно системи за дистрибуцију електричне и топлотне енергије, као и системи за транспорт и дистрибуцију природног гаса морају да испуњавају минималне захтеве у погледу њихове енергетске ефикасности, а у зависности од врсте и снаге тих постројења, односно величине система (минимални степен корисности постројења за производњу, минимални степен корисности система за пренос и дистрибуцију и друго), у складу са овим законом и законом којим се уређује интегрисано спречавање и контрола загађивања животне средине.

Влада, на предлог Министра ближе прописује минималне захтеве енергетске ефикасности које морају да испуњавају нова и ревитализована постројења и системи из става 1. овог члана.

Елаборат о енергетској ефикасности постројења

Члан 46.

Уз захтев за издавање енергетске дозволе за изградњу нових или реконструкцију постојећих постројења за производњу топлотне или електричне енергије, као и постројења за комбиновану производњу топлотне и електричне енергије, сагоревањем фосилних горива, односно из обновљивих извора енергије, подносилац захтева је дужан да приложи елаборат о енергетској ефикасности постројења, при чему елаборат постројења за производњу топлотне или електричне енергије мора да садржи и техно-економску анализу повећања енергетског степена корисности постројења који би се остварио коришћењем комбиноване производње електричне и топлотне енергије.

Уз захтев за издавање енергетске дозволе за изградњу нових или реконструкцију старих система или делова система за пренос електричне енергије, система за транспорт и дистрибуцију природног гаса, инвеститор је дужан да као саставни део техничке документације приложи и елаборат о енергетској ефикасности система за пренос енергије, којим се доказује да ће бити испуњен захтев о прописаној минималној енергетској ефикасности система, односно да ће планирани степен корисности тих система бити већи од или једнак вредности прописаној актом Владе из члана 45. став 2. овог закона.

Уз захтев за добијање грађевинске дозволе за изградњу нових или реконструкцију старих система или делова система за дистрибуцију електричне, односно топлотне енергије, инвеститор је дужан да као саставни део техничке документације приложи и елаборат о енергетској ефикасности система за дистрибуцију енергије, којим се доказује да ће бити испуњен захтев

о прописаној минималној енергетској ефикасности система, односно да ће планирани степен корисности тих система бити већи од или једнак вредности прописаној актом Владе из члана 45. став 2. овог закона.

Елаборат о енергетској ефикасности може да израђује лице које има лиценцу за пројектовање енергетских објеката у складу са законом којим се уређује област планирања и изградње.

Министар ближе прописује садржину елабората о енергетској ефикасности постројења за производњу топлотне или електричне енергије, као и постројења за комбиновану производњу топлотне и електричне енергије, система или делова система за пренос, дистрибуцију електричне, односно топлотне енергије, односно транспорт и дистрибуцију природног гаса.

2. Мерење и обрачун потрошње енергије

Тарифни систем за услуге даљинског грејања

Члан 47.

Надлежни органи јединица локалне самоуправе дужни су да у тарифни систем за услуге даљинског грејања, укључе као један од елемената за обрачун цене услуге грејања и измерену, односно стварно предату количину топлотне енергије.

Надлежни органи јединица локалне самоуправе дужни су да купце топлотне енергије обавесте о почетку примене тарифног система из става 1. овог члана и на јасан и разумљив начин купцу образложе методологију формирања цене услуге грејања.

Цена тарифних елемената

Члан 48.

У одређивању цена појединих тарифних елемената у тарифним системима за дистрибуцију топлотне енергије не могу се користити вредности губитака ако су веће од вредности максималних губитака утврђених актом Владе из члана 45. став 2. овог закона.

У одређивању тарифа за пренос, односно транспорт и дистрибуцију електричне енергије и природног гаса могу се користити само вредности губитака у складу са методологијама за одређивање цене приступа системима за пренос и дистрибуцију, у складу са законом којим се уређује област енергетике.

Ако су губици у мрежама већи од губитака који би остварио ефикаснији и структурно упоредиви оператор преносног, односно дистрибутивног система, оператори система су дужни да уз захтев за одобрење цена приступа мрежама доставе Агенцији за енергетику и план смањења губитака.

У одређивању цена појединих тарифних елемената у тарифним системима за пренос, односно транспорт и дистрибуцију енергије из ст. 1. и 2. овог члана надлежни органи предузимају мере којима се спречава подстицање непотребног повећавања количине дистрибуиране, односно пренесене енергије.

Подаци о испорученој енергији

Члан 49.

Оператори преносног и дистрибутивног система електричне енергије, оператор транспортног и дистрибутивног система природног гаса, дистрибутери топлотне енергије и привредна друштва у малопродаји енергије, обавезни су да на захтев Министарства, који се не може поставити чешће од једном годишње, на прописаном обрасцу доставе обједињене статистичке податке о енергији испорученој купцима енергије, а који осим тренутних и података из ранијег периода о укупној крајњој потрошњи енергије, могу да укључе и динамику потрошње енергије, профиле оптерећења, потрошњу по постојећим категоријама, групама и географским локацијама потрошача.

Лица из става 1. овог члана обавезна су да на захтев Министарства, у циљу успостављања и праћења система енергетског менаџмента доставе податке о потрошачима енергије који користе више енергије од количине, у складу са прописом из члана 17. став 1. овог закона.

Министар прописује образац на коме се достављају обједињени статистички подаци о испорученој енергији из става 1. овог члана.

Обавезе оператора дистрибутивног система електричне енергије

Члан 50.

Јавна предузећа и друга привредна друштва која врше дистрибуцију електричне енергије дужна су да у мери у којој је то технички могуће, финансијски оправдано и пропорционално у односу на потенцијалне уштеде енергије постојећим крајњим купцима, обезбеде уградњу уређаја за мерење предате количине електричне енергије, који пружа податке о стварно предатој количини електричне енергије и тачном времену предаје електричне енергије.

Јавна предузећа и друга привредна друштва која врше дистрибуцију, односно снабдевање крајњих купаца електричне енергије дужна су да услугу обрачунавају узимајући нарочито у обзир измерену, односно стварно предату количину електричне енергије.

Обавезе дистрибутера топлотне енергије

Члан 51.

Јавна комунална предузећа и друга привредна друштва која врше дистрибуцију топлотне енергије дужна су да:

1) дефинишу све услове и податке за израду техничке документације за пројектовање, уградњу и реконструкцију термотехничких инсталација, а нарочито постављање уређаја:

(1) за регулацију предаје топлотне енергије и уређаја за мерење предате топлотне енергије за објекат,

(2) за мерење предате топлотне енергије за сваки део објекта,

(3) за контролисану регулацију предаје топлотне енергије на сваком поједином грејном телу;

2) приликом успостављања новог прикључка, у смислу повезивања зграде на даљински систем грејања:

(1) на делу инсталације дистрибутивног система, а непосредно испред места повезивања са унутрашњим грејним инсталацијама зграде, уграде,

– уређај за мерење предате количине топлотне енергије, који обезбеђује тачне податке о стварно предатој количини топлотне енергије и тачно време предаје топлотне енергије згради,

– уређај за аутоматску регулацију предаје топлотне енергије згради;

(2) изврше контролу исправности свих већ уграђених мерних уређаја за мерење предате топлотне енергије згради;

3) за зграде већ прикључене на систем даљинског грејања, које се топлотном енергијом снабдевају из топлотно предајне станице, непосредно испред места повезивања са унутрашњим грејним инсталацијама зграде:

(1) уграде уређај за мерење предате количине топлотне енергије, који обезбеђује тачне податке о стварно предатој топлотној енергији и тачно време предаје топлотне енергије згради,

(2) уграде уређај за аутоматску регулацију предате топлотне енергије згради,

(3) врше редовну контролу исправности уграђених уређаја за мерење предате топлотне енергије згради и о томе воде евиденцију;

4) за објекте већ прикључене на систем даљинског грејања, на захтев власника објекта, односно дела објекта, која је једно мерно место:

(1) обезбеде понуду да, ако техничке могућности то дозвољавају и ако је то економски исплативо, грејну инсталацију, по конкурентним ценама, опреме уређајима за мерење предате топлотне енергије, који обезбеђују тачне податке о стварно предатој количини топлотне енергије за сваки део објекта, као и уређајима за контролисану регулацију предаје топлотне енергије на сваком поједином грејном телу,

(2) изврше технички пријем објекта са уграђеним уређајима за мерење количине предате топлотне енергије за сваки део објекта, а коју су уградила друга привредна друштва, односно правна лица, под условом да су испуњени технички услови, у складу са законом;

5) примене тарифни систем из члана 47. став 1. овог закона, у року који пропише надлежни орган јединице локалне самоуправе, који не може бити дужи од 18 месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Трошкове набавке и уградње уређаја из става 1. тач. 1) и 2) овог члана сноси инвеститор, а из става 1. тач. 3) и 4) овог члана сноси власник објекта, односно дела објекта.

Право власништва, обавеза одржавања и сервисирања уређаја за мерење предате топлотне енергије сваком делу објекта и контролисану регулацију предаје топлотне енергије на сваком поједином грејном телу и други имовинско-правни односи регулишу се посебним уговором који се закључује између власника дела објекта и јавног предузећа или привредног друштва које врши дистрибуцију топлотне енергије.

Министар прописује услове из става 1. тачка 4) подтачка (1) овог члана, под којима би опремање грејне инсталације мерним уређајима било технички неизводљиво или у односу на дугорочно процењену уштеду енергије није економски исплативо као и врсту објеката на које се примењују обавезе из чл. 43. и 44. овог закона.

Обавезе оператора транспортног, односно дистрибутивног система природног гаса

Члан 52.

Јавна предузећа и друга привредна друштва која врше испоруку природног гаса, дужна су да у мери у којој је то технички могуће, финансијски оправдано и пропорционално у односу на потенцијалне уштеде енергије, крајњим купцима обезбеде уградњу уређаја за тачно мерење предате количине природног гаса који пружа податке о тачном времену предаје природног гаса.

Јавна предузећа и друга привредна друштва која врше дистрибуцију односно снабдевање крајњих купаца природног гаса дужна су да услугу обрачунавају, узимајући нарочито у обзир измерену, односно стварно предату количину природног гаса.

Информисање купца

Члан 53.

Јавна предузећа и друга привредна друштва која врше дистрибуцију и снабдевање електричне и топлотне енергије дужна су да једном месечно уз или на рачуну за испоручену енергију информишу купца о: количини енергије коју је купац преузео током претходног месеца, просечној цени енергије за тог купца у том месецу, ценама по елементима за обрачун утрошене енергије, укупно преузетој количини енергије и месечној потрошњи енергије током 12 претходних месеци, односу преузетих количина енергије у претходном месецу и истом месецу претходне године, односу количине енергије коју је он преузео и просечне количине енергије коју преузимају купци исте категорије, начинима да купци добију информације о доступним мерама побољшања енергетске ефикасности, списку мера које купци могу да предузму у циљу уштеде енергије, као и о другим подацима који могу бити од значаја за рационално коришћење.

Обавеза информисања купаца топлотне енергије из става 1. овог члана примењује се на период грејне сезоне.

Обавеза из става 1. овог члана сходно се примењује и на испоруку и снабдевање природног гаса.

3. Контрола система за грејање и котлова

Обавеза контроле рада котлова, односно ложишта

Члан 54.

Власници котлова, као и закупци или корисници котлова по другом правном основу, односно других ложишта топлотне снаге веће од 20 kW дужни су да обезбеде спровођење редовне контроле процеса сагоревања у тим котловима, односно ложиштима у циљу утврђивања степена корисности котла, односно других ложишта, као и да предузимају мере са циљем достизања вредности прописаних величина стања процеса сагоревања.

Власници котлова или корисници котлова по другом правном основу чији котлови представљају саставни део система за грејање објекта односно дела објекта, дужни су да истовремено са контролом рада котла спроведу и контролу система за грејање ради утврђивања финансијско исплативих мера повећања његове ефикасности.

Контролу рада котла, односно ложишта из ст. 1. и 2 овог члана обављају овлашћена лица која испуњавају услове у погледу кадрова и опреме за обављање контроле.

Министар ближе прописује:

1) садржину, начин и рокове вршења контроле рада котлова односно других ложишта, укључујући систем за грејање објекта, односно појединих делова система за грејање; граничне вредности величина стања процеса сагоревања, рокове и мере за достизање тих вредности према инсталисаном капацитету котлова, односно ложишта; садржај извештаја о извршеној контроли и начин евидентирања података добијених мерењима;

2) услове које морају да испуњавају овлашћена правна лица за контролу котлова, односно других ложишта, укључујући систем за грејање објекта, односно дела објекта.

Министар решењем утврђује испуњеност услова за контролу рада котлова, односно ложишта.

Решење из става 5. овог члана Министар доноси у року од 60 дана од дана подношења захтева за овлашћивање, ако су испуњени услови прописани овим законом и другим прописима.

Решење из става 5. овог члана издаје се на период од четири године и може се продужити за исти период, ако је овлашћено правно лице поднело захтев и испуњава услове који се захтевају за издавање решења.

Ако један или више услова на основу којих је донето решење о овлашћивању престане да постоји, Министар доноси решење о одузимању овлашћења.

Решења из ст. 5. и 8. овог члана објављују се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

4. Контрола система за климатизацију

Обавеза контроле рада система за климатизацију

Члан 55.

Власник објекта или дела објекта у којем је уграђен систем за климатизацију, номиналне расхладне снаге веће од 12 kW дужан је да обезбеди спровођење редовних контрола тог система.

Контролу рада система из става 1. овог члана обавља овлашћено лице.

На поступак и начин овлашћивања лица из става 2. овог члана сходно се примењују одредбе члана 54. овог закона.

Министар ближе прописује:

1) садржину, начин и рокове контроле система за климатизацију, садржину извештаја о извршеној контроли и начин евидентирања података добијених мерењима;

2) услове које морају испунити лица да би обављала контролу система климатизације.

Достављање извештаја

Члан 56.

Извештаје из чл. 54 и 55. овог закона овлашћена правна лица достављају обвезнику контроле из чл. 54. и 55. овог закона у року од 15 дана.

Извештаје из става 1. овог члана овлашћена правна лица достављају Министарству у року од 30 дана од дана спроведене контроле.

VI. ФИНАНСИРАЊЕ, ПОДСТИЦАЈНЕ И ДРУГЕ МЕРЕ ЕФИКАСНОГ КОРИШЋЕЊА ЕНЕРГИЈЕ

1. Финансирање ефикасног коришћења енергије

Члан 57.

Послови у области ефикасног коришћења енергије који се финансирају или суфинансирају у складу са овим законом, јесу послови који се односе на израду пројеката и програма, као и реализацију активности, а нарочито за:

- 1) примену техничких мера у циљу ефикасног коришћења енергије у секторима производње, преноса, дистрибуције и потрошње енергије;
- 2) подстицање развоја система енергетског менаџмента за субјекте који нису обвезници система;
- 3) промовисање и спровођење енергетских прегледа објеката, производних процеса и услуга;
- 4) изградњу система за комбиновану производњу топлотне и електричне енергије ако су испуњени захтеви у погледу енергетске ефикасности постројења, прописани у складу са законом којим се уређује област енергетике, а инвеститор топлотну и електричну енергију користи искључиво за сопствене потребе;
- 5) подстицање развоја енергетских услуга на тржишту Републике Србије;
- 6) подстицање употребе обновљивих извора енергије за производњу електричне и топлотне енергије за сопствене потребе;
- 7) остале активности које за циљ имају ефикасније коришћење енергије.

Средства за финансирање

Члан 58.

Средства за финансирање послова из члана 57. овог закона обезбеђују се из:

- 1) буџета Републике Србије;
- 2) буџета аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе;
- 3) фондова Европске уније и других међународних фондова;
- 4) донација, поклона, прилога, помоћи и слично за повећање капацитета за имплементацију закона;
- 5) кредита међународних финансијских институција;
- 6) других извора у складу са законом.

Средства из става 1. овог члана могу се користити само за намене одређене овим законом.

Буџетски фонд за унапређење енергетске ефикасности

Члан 59.

Буџетски фонд за унапређење енергетске ефикасности Републике Србије (у даљем тексту: Буџетски фонд) оснива се ради евидентирања средстава намењених финансирању послова ефикасног коришћења енергије који се финансирају у складу са овим законом и прописима донетим на основу овог закона.

Буџетски фонд се оснива на неодређено време, у складу са законом којим се уређује буџетски систем.

Буџетским фондом управља Министарство.

Приходи Буџетског фонда

Члан 60.

Средства за финансирање Буџетског фонда обезбеђују се:

- 1) из апропријација у буџету Републике Србије за текућу годину;
- 2) донација и кредита.

Влада доноси годишњи програм финансирања активности и мера унапређења енергетске ефикасности у складу са Стратегијом, Програмом остваривања Стратегије, Акционим планом и другим актима и прописима из области ефикасног коришћења енергије, уговорима, као и међународним уговорима чији је потписник Република Србија.

Расподела средстава

Члан 61.

Средства Буџетског фонда дају се корисницима средстава Буџетског фонда у сврху финансирања ефикасног коришћења енергије из члана 57. овог закона, а на основу јавних конкурса које објављује Министарство.

Средства Буџетског фонда доступна су правним и физичким лицима са седиштем на територији Републике Србије која испуњавају услове за доделу средстава на основу јавног конкурса

У случајевима када се финансирање услуга по уговору о финансирању од треће стране из члана 5. тачка 44) овог закона, врши средствима Буџетског фонда, средства се додељују по поступку и критеријумима прописаним законом којим се уређују јавне набавке.

Уз захтев за добијање средстава Буџетског фонда, сходно члану 58. овог закона, за финансирање инвестиционих пројеката унапређења енергетске ефикасности постојећих објеката, технолошког процеса или услуге, прилаже се извештај о извршеном енергетском прегледу, односно елаборат о енергетској ефикасности нових објеката, у складу са законом.

У року од 12 месеци по завршетку пројекта за који су одобрена средства Буџетског фонда из става 4. овог члана, корисници истих су дужни да спроведу нов енергетски преглед објекта, технолошког процеса или услуга и Буџетском фонду доставе нов извештај о извршеном енергетском прегледу, којим се

извештава о оствареној уштеди енергије и смањењу гасова са ефектом стаклене баште.

Трошкови извршеног енергетског прегледа из става 5. овог члана падају на терет подносиоца захтева за добијање средстава Буџетског фонда.

Министар прописује критеријуме под којима корисници средстава могу бити изузети од обавезе вршења енергетског прегледа из става 4. и 5. овог члана.

Министар прописује ближе услове за расподелу и коришћење средстава Буџетског фонда, начин расподеле тих средстава, као и начин праћења наменског коришћења средстава и уговорених права и обавеза.

Коришћење средстава

Члан 62.

Коришћење средстава из Буџетског фонда врши се у складу са годишњим програмом из члана 60. став 2. овог закона.

Корисник средстава Буџетског фонда дужан је да додељена средства користи наменски, на начин и у роковима утврђеним уговором о коришћењу средстава.

Ако корисник средстава додељена средства не користи на начин и за сврху утврђену уговором, дужан је да ненаменски утрошена средства врати Буџетском фонду, а за штету нанесену Буџетском фонду одговара на начин утврђен уговором о коришћењу средстава и законом.

Финансирање на нивоу аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе

Члан 63.

Надлежни орган аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе својим актом може утврдити посебне финансијске и друге подстицаје, оснивање буџетских фондова као и коришћење средстава из постојећих сопствених фондова за реализацију пројеката и других активности за ефикасно коришћење енергије на својој територији, у складу са законом и прописима који регулишу рад ових органа.

О својим активностима у смислу става 1. овог члана, надлежни орган аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе дужан је да у циљу вођења националне евиденције обавести Министарство и на захтев Министра достави информације о спроведеним активностима.

2. Пореске, царинске и друге олакшице

Члан 64.

За правна и физичка лица која примењују технологије, производе и стављају у промет производе који доприносе ефикаснијем коришћењу енергије могу се утврдити пореске, царинске и друге олакшице, под условима и у складу са законом и другим прописима којима се уређују порези, царине и друге дажбине.

3. Обновљиви извори енергије

Члан 65.

Мером ефикасног коришћења енергије, у смислу овог закона, сматра се и производња електричне односно топлотне енергије коришћењем обновљивих извора енергије, под условом да се произведена електрична, односно топлотна енергија користе за сопствене потребе објекта.

4. Енергетска услуга

Услови за пружање енергетске услуге

Члан 66.

Енергетску услугу пружа правно лице и предузетник (ESCO) на основу уговора о енергетској услузи.

Енергетска услуга може обухватити и енергетски преглед, пројектовање, грађење, реконструкцију, енергетску санацију, одржавање објекта, као и управљање и надзор над коришћењем енергије.

Право на обављање делатности енергетског прегледа, пројектовања, грађења, реконструкције, адаптације, санације и одржавања објекта који је предмет уговора о енергетској услузи остварује се по овом закону и посебним прописима.

Министарство предузима активности на промоцији развоја енергетских услуга на тржишту Републике Србије.

Извршилац и обим енергетске услуге

Члан 67.

Уговор о енергетској услузи је уговор који се, сагласношћу воља, закључује између корисника енергетске услуге (у даљем тексту: корисник) и извршиоца енергетских услуга (ESCO) - (у даљем тексту: извршилац) за примену појединих мера побољшања енергетске ефикасности.

Уговор из става 1. овог члана сачињава се у писаној форми и нарочито садржи одредбе о:

- 1) наручиоцу енергетских услуга;
- 2) извршиоцу енергетских услуга;
- 3) трећој страни ако она учествује у финансирању енергетских услуга;
- 4) уговорном објекту или објектима;
- 5) критеријумима учинка;
- 6) референтном периоду у односу на који се рачуна уштеда енергије;
- 7) потрошњи енергије у референтном периоду;
- 8) мерама за побољшање енергетске ефикасности, уговореним уштедама енергије и поступцима за утврђивање уштеда енергије;
- 9) начину финансирања мера за побољшање енергетске ефикасности;
- 10) начину одређивања и плаћања надокнаде за пружање енергетске услуге;

- 11) време на које се уговор закључује;
- 12) другим правима и обавезама уговорних страна.

Средства за извођење енергетских услуга обезбеђује извршилац, у целости или делимично, из властитих извора или од трећих лица.

Висина трошкова извршиоца, односно вредност улагања за уведене мере побољшања енергетске ефикасности одређују се и плаћају извршиоцу према уговором одређеном нивоу побољшања енергетске ефикасности.

Трошкови извршиоца и вредност улагања у примену мера побољшања енергетске ефикасности из става 4. овог члана плаћају се односно враћају извршиоцу из уштеда у трошковима за енергију остварених у референтном периоду из става 2. тачка 7) овог члана.

Извршилац енергетских услуга, односно трећа страна сноси, у потпуности или делом, финансијски, технички и комерцијални ризик реализације енергетске услуге.

Права и обавезе уговорних страна из става 1. овог члана одређују се и врше у складу са законом којим се уређују облигациони односи, ако овим законом није другачије прописано.

Министар прописује облик и структуру модела уговора за поједине врсте енергетских услуга које се врше у смислу ст. 1. и 2. овог члана када се финансирају средствима Буџетског фонда, или када су корисници из јавног сектора.

5. Обавезе јавног сектора

Члан 68.

Сви органи и институције јавног сектора, укључујући јавна предузећа, дужни су да предузимају мере за побољшање енергетске ефикасности у објектима које они користе односно, у оквиру обављања својих делатности, спроводећи пре свега економски оправдане мере које стварају највеће енергетске уштеде у најкраћем временском периоду.

Мере побољшања енергетске ефикасности за органе, организације и службе из става 1. овог члана, поред активности усмерених на повећање ефикасног коришћења енергије, обухватају и упознавање запослених са мерама ефикасног коришћења енергије и начинима њихове примене и успостављање и примену критеријума ефикасног коришћења енергије при набавци роба и услуга.

Минимални захтеви у поступку јавне набавке добара, услуга и радова

Члан 69.

Наручиоци јавне набавке у поступку јавне набавке добара, услуга и радова утврђени законом којим се уређују услови, начин и поступак јавних набавки, дужни су да у поступку јавне набавке узимају у обзир аспекте енергетске ефикасности кроз техничку спецификацију добара, услуга и радова и/или кроз критеријуме за избор најповољнијег понуђача добара, услуга и радова.

Наручиоци јавне набавке у поступку јавне набавке добара, услуга и радова из става 1. овог члана дужни су да, приликом израде конкурсне

документације узимају у обзир и енергетску ефикасност добара, услуга и радова.

Министар прописује минималне критеријуме у погледу енергетске ефикасности у поступку јавне набавке добара, услуга и радова.

Критеријуми код куповине или закупа објекта

Члан 70.

Приликом куповине или закупа објекта или делова објекта за потребе органа, организација и јавних предузећа из члана 68. став 1. овог закона као критеријум за одлучивање купац мора да узме у обзир и енергетску ефикасност објекта или дела објекта.

6. Енергетска ефикасност у сектору превоза

Члан 71.

Надлежни орган јединице локалне самоуправе са више од 20.000 становника дужан је да донесе програм унапређења енергетске ефикасности у превозу на период од три године.

Програм из става 1. овог члана доставља се Министарству.

Извештај о реализацији програма из става 1. овог члана подноси се Министарству најкасније 30 дана по истеку периода на који је програм донет.

Програм унапређења енергетске ефикасности

Члан 72.

Програм унапређења енергетске ефикасности у превозу садржи нарочито:

- 1) анализу постојећег стања енергетске ефикасности у транспорту;
- 2) циљеви унапређења енергетске ефикасности;
- 3) предлог организационих, техничких, промотивних и других мера за унапређење енергетске ефикасности у транспорту са проценом уштеде енергије и смањења емисије гасова са ефектом стаклене баште;
- 4) примену обновљивих извора енергије (биодизел и друго) у градском и приградском превозу;
- 5) динамику и трошкове за реализацију предложених мера за унапређење енергетске ефикасности у транспорту.

Министар уз сагласност министра надлежног за послове саобраћаја прописује садржину програма унапређења енергетске ефикасности у превозу.

Утврђивање и праћење индикатора потрошње енергије у друмском саобраћају

Члан 73.

Правна лица која обављају обавезне техничке прегледе моторних возила у складу са законом дужна су да податке који омогућавају утврђивање и праћење индикатора потрошње енергије у друмском саобраћају доставе једном годишње Агенцији за безбедност саобраћаја.

Агенција за безбедност саобраћаја на основу прикупљених података из става 1. овог члана води базу тих података.

Агенција за безбедност саобраћаја доставља једном годишње Министарству извештај са подацима из става 2. овог члана, на прописаном обрасцу.

Агенција за безбедност саобраћаја, на захтев јединице локалне самоуправе, доставља релевантне податке за израду програма унапређења енергетске ефикасности у превозу .

Министар прописује обим и врсту података који се прикупљају из обавезних техничких прегледа моторних возила, као и садржину и образац извештаја који омогућавају утврђивање и праћење индикатора потрошње енергије у превозу.

VII. НАДЗОР

1. Надзор над спровођењем закона

Члан 74.

Надзор над спровођењем овог закона врши Министарство.

Надзор обухвата надзор над применом одредаба овог закона и прописа донетих на основу овог закона који се односе на систем енергетског менаџмента, вршење енергетског прегледа, означавање енергетске ефикасности и испуњавања минималних захтева енергетске ефикасности.

Инспекцијски надзор

Члан 75.

Инспекцијски надзор над спровођењем одредаба овог закона и прописа донетих на основу овог закона врши Министарство преко електроенергетског инспектора и инспектора опреме под притиском (у даљем тексту: инспектор).

Инспекцијски надзор који обухвата контролу техничких уређаја и опреме у промету у смислу испуњавања минималних захтева енергетске ефикасности, односно да ли имају ознаке енергетске ефикасности, као и услове еко дизајна прописане овим законом врше тржишни инспектори, чија су овлашћења и дужности уређени овим законом и законом којим се уређује област трговине.

Члан 76.

Инспектор врши надзор на објектима на којима обвезници система имају право власништва или закупа.

У вршењу инспекцијског надзора, инспектор врши контролу:

1) да ли обвезник система извршава обавезе из члана 17. став 2. и члана 18. овог закона;

2) проверава квалификације лица који обављају послове енергетских менаџера;

3) проверава тачност и веродостојност извештаја о спровођењу мера ефикасног коришћења енергије које енергетски менаџери достављају Министарству, укључујући и проверу доношења и реализације планова и програма из члана 18. став 1. тач. 3) и 5) овог закона у роковима у којима се ти планови и програми доносе;

4) проверава да ли енергетске прегледе спроводи правно лице које у складу са овим законом има обавезу вршења истих;

5) да ли је енергетски преглед, односно енергетска ревизија извршена у складу са прописаном методологијом, односно на прописан начин;

6) да ли се извештај о спроведеном енергетском прегледу, односно енергетској ревизији архивира и чува на прописан начин;

7) да ли постоји сукоб интереса овлашћеног енергетског саветника и да ли се поштује поверљивост података до којих се долази у вршењу енергетског прегледа;

8) да ли су испуњени минимални захтеви енергетске ефикасности у производњи, преносу и дистрибуцији електричне и топлотне енергије и испоруци природног гаса;

9) да ли су у јавном сектору и сектору превоза спроведене мере енергетске ефикасности;

10) врши и друге провере обвезника система енергетског менаџмента.

2. Овлашћења инспектора

Члан 77.

У вршењу инспекцијског надзора инспектор има овлашћење да:

1) наложи да се утврђене неправилности и недостаци отклоне у примереном року који одреди;

2) наложи спровођење енергетског прегледа и енергетску ревизију; и

3) предузима друге радње у складу са законом.

Члан 78.

Правно или физичко лице коме је решењем инспектора наложено отклањање недостатака и неправилности дужно је да писмено обавести инспектора о отклањању недостатака и неправилности у року који је одређен решењем.

Члан 79.

Инспектор не може да припрема или да учествује у изради техничке документације и вршењу контроле техничке документације за пројекте повећања енергетске ефикасности над којима врши инспекцијски надзор и да врши стручни надзор у реализацији пројеката повећања енергетске ефикасности над којима врши инспекцијски надзор.

Члан 80.

Инспектор не може да припрема или учествује у изради програма и планова енергетске ефикасности, као и извештаја енергетских менаџера обвезника система над којима врши инспекцијски надзор.

Члан 81.

Правно лице, односно предузетник је дужан да омогући инспектору несметано извршавање инспекцијског надзора, да му дозволи улазак у објекте који су предмет инспекцијског надзора, као и да му стави на располагање све

захтеване податке, документа и извештаје потребне за вршење инспекцијског надзора.

Члан 82.

На решење инспектора може се изјавити жалба Министру, у року од 15 дана од дана пријема решења.

Жалба не одлаже извршење решења.

VIII. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

1. Привредни преступи

Члан 83.

Новчаном казном од 1.000.000 до 3.000.000 динара казниће се за привредни преступ јавно предузеће или друго привредно друштво које врши дистрибуцију електричне енергије, ако не поступи по одредбама члана 50. овог закона.

За привредни преступ из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у јавном предузећу или другом привредном друштву које врши дистрибуцију електричне енергије, новчаном казном од 100.000 до 200.000 динара.

Члан 84.

Новчаном казном од 1.000.000 до 3.000.000 динара казниће се за привредни преступ јавно предузеће или друго привредно друштво, које врши дистрибуцију топлотне енергије, ако не поступи по одредбама члана 51. овог закона.

За привредни преступ из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у јавном предузећу или другом привредном друштву које врши дистрибуцију топлотне енергије, новчаном казном од 100.000 до 200.000 динара.

2. Прекршаји

Члан 85.

Одговорно лице у органу државне управе које не води регистар лиценцираних енергетских менаџера и енергетских саветника, казниће се новчаном казном од 25.000 до 50.000 динара (члан 33. став 6. и члан 35. став 8).

Одговорно лице у органу државне управе које не води базу података о извршеним енергетским прегледима, односно енергетској ревизији казниће се новчаном казном од 25.000 до 50.000 динара (члан 20. став 4).

Члан 86.

Одговорно лице у надлежном органу које изда енергетску дозволу за изградњу нових или ревитализацију постојећих постројења за производњу топлотне или електричне енергије, као и постројења за комбиновану производњу топлотне и електричне енергије, без, у прописаној форми, поднетог елабората о енергетској ефикасности постројења, казниће се за прекршај затвором до 60 дана и новчаном казном од 50.000 до 150.000 динара (члан 46. став 1).

Одговорно лице у надлежном органу које изда енергетску дозволу за изградњу нових или реконструкцију старих система или делова система за пренос електричне енергије, система за транспорт и дистрибуцију природног гаса без, у прописаној форми, поднетог елабората о енергетској ефикасности система за пренос електричне енергије, којим се доказује да ће бити испуњен захтев о прописаној минималној енергетској ефикасности система, односно да ће планирани степен корисности тих система бити већи од или једнак вредности прописаној актом Владе из члана 45. став 2. овог закона, казниће се за прекршај затвором до 60 дана и новчаном казном од 50.000 до 150.000 динара (члан 46. став 2).

Члан 87.

Одговорно лице у надлежном органу које изда грађевинску дозволу за изградњу нових или реконструкцију постојећих постројења за производњу топлотне или електричне енергије без, у прописаној форми поднетог елабората о енергетској ефикасности постројења или у случају да се елаборатом о енергетској ефикасности постројења утврђује да постројење не испуњава минималне захтеве енергетске ефикасности постројења, односно нетачно прикаже да ће планирани степен корисности постројења бити већи или једнак вредности прописаној у акту Владе из члана 45. став 2. овог закона, казниће се за прекршај казном затвора до 60 дана и новчаном казном од 5.000 до 150.000 динара (члан 46. став 3).

Члан 88.

Новчаном казном од 500.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај привредно друштво или друго правно лице које:

- 1) одбије да учествује у спровођењу система енергетског менаџмента и не испуњава прописане обавезе (чл. 17. и 18);
- 2) пусти у промет енергетске производе и опрему који немају ознаке класе енергетске ефикасности и ако не испуњава прописане обавезе у складу са законом (чл. 39. и 40);
- 3) стави у промет енергетске производе који не испуњавају услове еко дизајна производа утврђене техничким прописом и ако нису означени у складу са прописом који се односи на ту групу производа (члан 42);
- 4) не обавести купце енергије о преузетој количини енергије (члан 53);
- 5) не изврши преглед котла, односно других ложишта (члан 54);
- 6) не изврши преглед система за припрему ваздуха за климатизацију (члан 55).

За прекршај из става 1. тач. 1) и 4) овог члана казниће се и одговорно лице у привредном друштву или другом правном лицу новчаном казном од 5.000 до 150.000 динара.

За прекршај из става 1. тач. 2) и 3) овог члана казниће се и одговорно лице у привредном друштву или другом правном лицу новчаном казном од 25.000 до 150.000 динара.

За прекршај из става 1. тач. 2) и 3) овог члана казниће се предузетник новчаном казном од 250.000 до 500.000 динара или казном затвора до 30 дана.

За прекршај из става 1. тач. 5) и 6) овог члана казниће се и физичко лице новчаном казном од 5.000 до 150.000 динара.

Члан 89.

Новчаном казном од 500.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај правно лице уписано у регистар овлашћених енергетских саветника које Министарству не достави податке о извршеном прегледу, односно енергетској ревизији у року, на начин и на прописаном обрасцу (члан 20. став 3).

Новчаном казном од 500.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај правно лице као обвезник система, које Министарству одбије да достави на увид извештај о спроведеном енергетском прегледу, односно енергетској ревизији (члан 27).

Новчаном казном од 500.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај правно лице уписано у регистар овлашћених енергетских саветника које Министарству одбије да достави на увид извештај о енергетском прегледу, односно енергетској ревизији коју је то правно лице обавило (члан 27).

За прекршај из ст. 1 и 2. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу, новчаном казном од 50.000 до 100.000 динара.

Члан 90.

Новчаном казном од 50.000 до 150.000 динара казниће се за прекршај физичко лице као овлашћени енергетски саветник које Министарству одбије да достави на увид извештај о спроведеном прегледу, односно енергетској ревизији коју је то лице обавило (члан 27).

Члан 91.

Новчаном казном од 100.000 до 150.000 динара казниће се за прекршај физичко лице као овлашћени енергетски саветник које:

1) не достави Министарству податке о извршеном прегледу, односно енергетској ревизији у року, на начин и на прописаном обрасцу (члан 20. став 3);

2) у извештају о спроведеном енергетском прегледу, односно енергетској ревизији изнесе нетачне, односно непотпуне податке, односно потпише извештај о спроведеном енергетском прегледу, односно енергетској ревизији који није извршио (члан 23);

3) да лажну изјаву да се не налази у сукобу интереса (члан 26. став 3);

4) користи податке до којих дође приликом вршења енергетског прегледа, односно енергетске ревизије супротно обавези придржавања правила поверљивости (члан 28).

IX. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 92.

Предлоге за утврђивање циљева из члана 17. став 1. овог закона Министарство подноси Влади, ради разматрања и одлучивања, у роковима који омогућавају несметано доношење акционих планова за енергетску ефикасност у Републици Србији, по динамици из члана 7. овог закона, односно доношење програма и планова ефикасног коришћења енергије обвезника система из члана 16. овог закона.

Прописи за спровођење овог закона из чл. 9 - 20, члана 42. став 9, чл. 45 - 55, као и из чл. 60 - 69. овог закона биће донети у року од 12 месеци од дана

ступања на снагу овог закона, ако за доношење појединих прописа овим законом није прописан другачији рок.

Технички прописи из члана 42. став 10. и чл. 72. и 73. овог закона биће донети у року од 18 месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Прописи за спровођење овог закона из чл. 24, 25, 31, 32, 37. и 41. овог закона, биће донети у року од осам месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 93.

Привредна друштва из члана 16. тач. 1) - 3) ради извршавања обавеза које имају као обвезници система ускладиће своје пословање најкасније у року од 12 месеци од дана ступања на снагу овог закона, осим ако овим законом није другачије прописано.

Надлежни органи јединица локалне самоуправе, надлежни органи аутономне покрајине и надлежни органи државне управе и други органи Републике Србије из члана 16. тачка 4) овог закона, ради извршавања обавеза које имају као обвезници система, ускладиће свој рад најкасније у року од 12 месеци од дана ступања на снагу овог закона, осим ако овим законом није другачије прописано.

Члан 94.

Обвезник система из члана 16. овог закона именује потребан број енергетских менаџера у року од 6 месеци од дана ступања на снагу подзаконског акта из члана 18. став 6. овог закона.

Члан 95.

Надлежни орган јединице локалне самоуправе дужан је да усклади тарифни систем за услуге даљинског грејања из члана 47. став 1. овог закона у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 96.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, осим одредаба члана 43. став 1. тач. 1) и 3) и чл. 57 - 62. овог закона које се примењују од 1. јануара 2014. године.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење овог закона је члан 97. тачка 6) Устава Републике Србије, према којој Република Србија уређује и обезбеђује јединствено тржиште, правни положај привредних субјеката, систем обављања привредних и других делатности, монетарни, банкарски, девизни и царински систем, економске односе са иностранством и порески систем, тачки 9), према којој Република Србија уређује и обезбеђује одрживи развој и тачки 17), према којој Република Србија уређује и обезбеђује и друге односе од интереса за Републику Србију.

II РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА И ЦИЉЕВИ КОЈИ СЕ ОСТВАРУЈУ

Стратегијом развоја енергетике Републике Србије коју је усвојила Народна скупштина („Службени гласник РС”, број 44/05), као један од пет приоритетних програма ове стратегије означен је „Други – усмерени Приоритет рационалне употребе квалитетних енергената и повећања енергетске ефикасности у производњи, дистрибуцији и коришћењу енергије код крајњих корисника енергетских услуга.”

И други значајни стратешки документи Републике Србије придају велики значај енергетској ефикасности и нужности спровођења конкретних активности у циљу њеног повећања.

Програм остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. године за период од 2007. до 2012. године („Службени гласник РС”, бр. 17/07, 73/07, 99/09 и 27/10) – (у даљем тексту: Програм), као акт којим се, пре свега, утврђују услови, начин и динамика остваривања Стратегије, енергетску ефикасност разматра у секторима производње, преношења и дистрибуције енергије и истовремено садржи посебан одељак о енергетској ефикасности у секторима потрошње енергије код крајњих корисника енергетских услуга.

Након доношења раније важећег Закона о енергетици („Службени гласник РС”, број 84/04), правна регулатива у области енергетске ефикасности први пут бива правно уређења Законом о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, број 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11 и 121/12). Међутим, одредбе тог закона односе се само на енергетска својства објеката високоградње чија се изградња врши на основу одредби тог закона. Овај закон садржи одредбе о утврђивању енергетских својстава нових зграда. На основу овог закона донети су подзаконски прописи, и то:

- Правилник о енергетској ефикасности зграда („Службени гласник РС”, број 61/12);
- Правилник о условима, садржини и начину издавања сертификата о енергетским својствима зграда („Службени гласник РС”, број 69/12).

Законом о енергетици („Службени гласник РС”, бр. 57/11, 93/12 и 124/12) истакнут је значај енергетске ефикасности у секторима производње и потрошње енергије у оквиру дефинисане енергетске политике. За добијање енергетске дозволе и лиценце у сектору производње енергије овај закон уводи обавезу испуњавања прописа и критеријума енергетске ефикасности, али у сектору потрошње енергије не намеће конкретне обавезе потрошачима. Изменама и допунама овог закона укинута је Агенција за енергетску ефикасност са 29. септембром 2012. године, а послове, запослене, средства за рад, опрему

и архиву преузело је Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине

Међутим, појам ефикасног коришћења енергије није дефинисан Законом о енергетици, као ни другим законом или подзаконским актом донетим у Републици Србији, пре и након доношења тог закона. То намеће потребу да се законом, по први пут, дефинишу и правно раздвоје појмови ефикасног коришћења енергије, енергетске ефикасности и њеног повећања.

Стога, као и у циљу испуњења других услова, Програмом предвиђени правни оквир за повећање енергетске ефикасности обухвата и потребу неопходног доношења закона о ефикасном коришћењу енергије и пратећих подзаконских аката.

Према Програму, овим законом прописали би се: захтеви у погледу потрошње енергије, увео принцип организованог управљања енергијом (енергетски менаџмент); створили законски услови за примену директива ЕУ у погледу енергетске ефикасности, омогућило увођење финансијских и других подстицајних мера за повећање енергетске ефикасности и формирање Буџетског Фонда за унапређење енергетске ефикасности.

У складу са Уговором о оснивању Енергетске заједнице између Европске заједнице и Републике Албаније, Републике Бугарске, Босне и Херцеговине, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Црне Горе, Румуније, Републике Србије и Привремене мисије УН на Косову у складу са Резолуцијом 1244 Савета безбедности УН („Службени гласник РС”, број 62/06) и одговарајућим одлукама Министарског Савета овог тела проширено је подручје *Acquis Communautaire* Уговора у смислу неопходности примене Тако је Одлуком број D/2009/05/MC-EnC за потписнице уговора постала обавезујућа примена следећих директива: Директиве 2006/32/ЕЦ – о енергетској ефикасности у крајњој потрошњи и енергетским услугама; Директиве 2002/91/ ЕЦ о енергетским својствима зграда и Директиве 92/75/ЕЕС које се односи на означавање енергетске класе апарата у домаћинству.

Обзиром да је Директива 2002/91/ЕС о енергетским перформансама објеката замењена и укинута Директивом 2010/31 ЕУ о енергетским својствима зграда од 19. маја 2010. године, као и да је донета Директива 2010/30/ ЕУ од 19. маја 2010. године о означавању и информисању о потрошњи енергије стандардних производа и других енергетски значајних производа којом је замењена и укинута Директива 92/75/ЕЕС које се односи на означавање енергетске класе апарата у домаћинству, Министарски савет Енергетске заједнице је Одлуком број 2010/02/MC/EnC од 24. септембра 2010. године упутио уговорне стране на примену ових новоусвојених директива значајних за област рационалне употребе енергије.

На основу Директиве 2006/32/ЕЦ – о енергетској ефикасности у крајњој потрошњи и енергетским услугама и по динамици предвиђеној Одлуком Министарског савета Енергетске заједнице број 2009/05/MC-Enц од 18. децембра 2009. године, Влада Републике Србије усвојила је Први акциони план за енергетску ефикасност Републике Србије.

Први Акциони план обухвата период од 2010. до 2012. године и утврђује средњи индикативни циљ за овај период на нивоу од 1.5% финалне домаће потрошње енергије у 2008. години (0.1254 мтое), односно укупни циљ од најмање 9% финалне потрошње енергије у деветој години примене Директиве. Циљ уштеде финалне енергије од 1,5% оствариће се реализацијом мера побољшања енергетске ефикасности у секторима: домаћинства и јавне и

комерцијалне делатности (0.0235 Мтоје), индустрије (0.0566 Мтоје) и саобраћаја (0.0453 Мтоје).

Спровођење мера које су потребне за постизање индикативног циља изискује мобилизацију значајних финансијских средстава, проширење активности државе у циљу побољшавања енергетске ефикасности са посебним акцентом на стварање неопходних регулаторних и подстицајних услова и даљу либерализацију енергетског тржишта, нарочито на страни понуде енергетских услуга, као и развој јавно-приватног партнерства у области енергетске ефикасности.

Главни циљ овог закона јесте да се обезбеди и подржи рационално и одрживо коришћење енергије, чиме би се допринело сигурнијем снабдевању енергијом, повећању стопе запослености, конкурентности привреде и заштити животне средине. Такви би се циљеви могли постићи успостављањем тржишта за услуге енергетске ефикасности, променом навика и понашања у вези коришћења енергије, реализацијом програма и пројеката повећања енергетске ефикасности и спровођењем дугорочних мера за повећање енергетске ефикасности.

Овај закон би требало да уведе минималне захтеве енергетске ефикасности, енергетски менаџмент за велике и јавне потрошаче енергије, обавезу вршења енергетских прегледа и остале одредбе које подстичу или намећу ефикасно коришћење енергије. Он би такође требало да створи регулаторни оквир за спровођење три директиве ЕУ, и то: Директива 2006/32/ЕС о енергетској ефикасности у крајњој потрошњи и енергетским услугама, и Директива 2010/30/ ЕУ од 19. маја 2010. године о означавању и информисању о потрошњи енергије стандардних производа и других енергетски значајних производа као и да допуни регулаторни оквир за примену Директива 2010/31 ЕУ о енергетским својствима зграда од 19. маја 2010. године.

Оснивање Националног Фонда за енергетску ефикасност предвиђено је Стратегијом развоја енергетике Републике Србије коју је усвојила Народна скупштина („Службени гласник РС”, број 44/05) и Програмом остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. године за период од 2007. до 2012. године („Службени гласник РС”, бр. 17/07, 73/07, 99/09 и 27/10).

Овим законом обезбедиће се услови за оснивање и рад Буџетског фонда за енергетску ефикасност. С тим у вези, Буџетски фонд представља најефикаснији начин за прикупљање и пласирање средстава која би се користила у сврху финансирања или су-финансирања пројеката, програма и активности које за циљ имају ефикасније коришћење енергије, а нарочито:

1. примену техничких мера у циљу ефикасније употребе енергије у секторима производње, преношења, дистрибуције и потрошње енергије,

2. увођење система енергетског менаџмента, у смислу:

- (1) израде програма и планова енергетске ефикасности, нарочито за државне органе, органе аутономне покрајине и органе јединица локалне самоуправе;

- (2) спровођења енергетских прегледа објеката, производних процеса и услуга, нарочито за државне органе, органе аутономне покрајине и органе јединица локалне самоуправе;

- (3) других активности везаних за увођење система енергетског менаџмента.

3. изградњу система за комбиновану производњу топлотне и електричне енергије;

4. остале активности које за циљ имају ефикасније коришћење енергије.

Корисници би могли да користе Буџетски фонд у циљу финансирања пројаката којима се унапређује енергетска ефикасност, на основу јавних конкурса.

Обзиром да је овај закон први општи правни акт, односно пропис којим би се на целовит начин и систематски начин уредила област ефикасног коришћења енергије, нису разматрана друга решења за правно уређивање ове области.

III ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ (чл. 1–5)

У овој глави одређују се предмет уређивања, циљеви закона и начела енергетске ефикасности.

Начела ефикасног коришћења енергије утврђена су у складу са основним аспектима енергетске политике Европске уније, формулисаним 2006. године у Зеленој књизи „Европска стратегија за одрживу, конкурентну и сигурну енергију”, као принципи ЕУ у области енергетике (енергетска сигурност, конкурентност, одрживост, организовано управљање енергијом) и повезани са применом принципа заштите животне средине). Ова начела усвојена су и уграђена у стратешком акционом плану ЕУ за 2007. годину у области енергетике.

Исто тако у овој глави дефинишу се значајнији појмови коришћени у закону, а у циљу јаснијег и прецизнијег разумевања одредаба закона (члан 5).

II. ПОЛИТИКА ЕФИКАСНОГ КОРИШЋЕЊА ЕНЕРГИЈЕ (чл. 6–12)

Основни акти којима се утврђује политика ефикасног коришћења енергије су Стратегија развоја енергетике Републике Србије; Програм остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије; Акциони план за енергетску ефикасност у Републици Србији и програми и планови енергетске ефикасности јединице локалне самоуправе и других обвезника система енергетског менаџмента (члан 6).

Акциони план за енергетску ефикасност у Републици Србији доноси Влада Републике Србије, за период од три године (члан 7). Прописан је садржај овог акта. При томе, требало би имати у виду да се обавезом доношења овог акта поступа и по Директиви 2006/32/ЕС. Први акциони план за енергетску ефикасност (за период 2010-2012 година) Влада је усвојила у складу са Одлуком Министарског савета Енергетске заједнице број 2009/05/МС-Енц од 18. децембра 2009. године. Други и трећи Акциони план за енергетску ефикасност требало би усвојити до 2016. године, по динамици утврђеној наведеном одлуком и у складу са овим законом. Предвиђена је обавеза министарства надлежног за послове енергетике да подноси Влади извештај о спровођењу усвојеног Акционог плана сваке године у периоду важења Акционог плана (члан 8. и 9).

Прописани су садржина Програма енергетске ефикасности јединице локалне самоуправе и других обвезника система енергетског менаџмента, као и плана енергетске ефикасности обвезника система (чл. 10-12).

III. СИСТЕМ ЕНЕРГЕТСКОГ МЕНАЏМЕНТА (чл. 13– 37)

Одредбе садржане у овој глави представљају централни део овог закона. Према дефиницији садржаној у овом закону, систем енергетског менаџмента обухвата најшири скуп регулаторних, организационих, подстицајних и техничких и других мера и активности, те организованог праћења и анализе потрошње енергије, које у оквирима својих надлежности, утврђују и спроводе органи државне управе, органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе и обвезници система енергетског менаџмента.

У складу с тим, одредбама ове главе утврђују се:

- надлежности које у систему енергетског менаџмента имају Влада и министарство надлежно за послове енергетике (чл. 13 – 15);
- обвезници, односно учесници у систему енергетског менаџмента и обавезе које они имају (чл. 16-17);
- енергетски менаџер код обвезника система и потребни услови за обављање ових послова (чл. 18-19);
- овлашћења и услови за стицање и одузимање лиценце енергетског саветника; обавезе и овлашћења за вршење енергетских прегледа; садржај извештаја о енергетском прегледу; методологија за спровођење енергетског прегледа; конфликт интереса енергетског саветника (чл. 20 – 36).

IV. ОЗНАЧАВАЊЕ НИВОА ЕНЕРГЕТСКЕ ЕФИКАСНОСТИ (чл. 37– 44)

Одлуком Министарског савета Енергетске заједнице број 2009/05/МС-Енц од 18. децембра 2009. године имплементација *Acquis Communautaire* у области енергетике проширена је и у односу на Директиву 92/75/ЕС о енергетском означавању кућних уређаја и Директиву 2002/91/ЕС о енергетским перформансама објеката.

Обзиром да је Директива 2002/91/ЕС о енергетским перформансама објеката замењена и укинута Директивом 2010/31 ЕУ о енергетским својствима зграда од 19. маја 2010. године, као и да је донета Директива 2010/30/ ЕУ од 19. маја 2010. године о означавању и информисању о потрошњи енергије стандардних производа и других енергетски значајних производа, Министарски савет Енергетске заједнице Одлуком број 2010/02/МЦ/ЕнЦ од 24. септембра 2010. године обавезао је потписнице Уговора на примену ових нових директива значајних за област ефикасног коришћења енергије.

1. Одредбама о енергетском означавању производа (посебно кућних и других техничких уређаја) који за рад користе енергију имплементира се Директива 2010/30/ЕУ. Ова директива подразумева и имплементацију низа делегираних уредби (поддиректива) од којих свака покрива одређену врсту уређаја за домаћинство:

(1) Делегирана Уредба Комисије ЕУ број 1059/2010 која допуњује Директиву 2010/30/ЕУ у односу на енергетско означавање машина за прање судова у домаћинству;

(2) Делегирана Уредба Комисије ЕУ број 1060/2010 која допуњује Директиву 2010/30/ЕУ у односу на енергетско означавање расхладних уређаја за домаћинство;

(3) Делегирана Уредба Комисије ЕУ број 1061/2010 која допуњује Директиву 2010/30/ЕУ у односу на енергетско означавање машина за прање веша за домаћинство;

(4) Делегирана Уредба Комисије ЕУ број 1062/2010 која допуњује Директиву 2010/30/ЕУ у односу на енергетско означавање телевизора;

(5) Делегирана Уредба Комисије ЕУ број 626/2011 која допуњује Директиву 2010/30/ЕУ у односу на енергетско означавање климатизационих расхладних уређаја;

(6) Директива 98/11/ЕС која допуњује Директиву 92/75/ЕЕС у односу на енергетско означавање кућних сијалица;

(7) Директива 2002/40/ЕС која допуњује Директиву 92/75/ЕЕС у односу на енергетско означавање електричних пећница.

Прописано је означавање производа који утичу на потрошњу енергије и зграда (чл. 37-41).

У овој глави Предлога закона садржане су и одредбе о еко-дизајну производа. Појам еко - дизајна производа који користе енергију дефинисан је у члану 5. овог закона. Ради се о обавези да кућни и други технички уређаји који користе енергију могу бити стављени на тржиште само ако испуњавају услове еко-дизајна. Овим одредбама имплементира се Директива 2005/32/ЕС о успостављању оквира за дефинисање захтева за еко дизајном производа који користе енергију (члан 42).

2. Одредбама чл. 43. до 44. овог закона утврђује се обавезе у погледу вршења енергетског прегледа објекта, односно дела објекта. Обавези спровођења енергетског прегледа подлежу: 1) зграде које користе обвезници система из члана 17. тачка 4) овог закона, са корисном површином већом од 500 м²; 2) зграде, односно делови зграда које су сврстане у један од енергетских разреда; 3) зграде и део зграде у случају промене намене, промене власника или уколико су намењене за издавање. Власници зграда, односно делова зграда из под тач. 1) и 2) дужни су да изврше енергетски преглед најмање једном у десет година. Инвеститор, продавац или закуподавац изграђеног објекта или јединице објекта која има извештај о спроведеном енергетском прегледу објекта, дужан је: да пре купопродаје, односно закупа објекта, односно дела објекта, стави на увид потенцијалном купцу, односно закупцу, извештај о спроведеном енергетском прегледу, који не може бити старији од 10 година; да при продаји објекта, односно дела објекта или издавању истог у закуп, закључењем уговора о купопродаји, односно закупу објекта или дела објекта, преда купцу или закупцу извештај о спроведеном енергетском прегледу који не може бити старији од 10 година. Приликом оглашавања продаје или издавања објекта или јединице зграде у јавним медијима, оглас садржи и информацију о његовој енергетској ефикасности.

Обавеза инвеститора је да грејну инсталацију сваког новоизграђеног објекта, предвиђеног за прикључење на систем даљинског грејања или централизованог систем снабдевања топлотном енергијом, опреми уређајима за регулацију и уређајима за мерење предате топлотне енергије, а за сваки део објекта и за свако грејно тело грејне инсталације, уређајима за контролисану регулацију предаје топлотне енергије. Сви уграђени уређаји за мерење предате топлотне енергије морају претходно бити оверени од стране овлашћеног тела, односно Дирекције за мере и драгоцене метале. Ове обавезе сходно се примењују и на системе за даљинско и централизовано хлађење зграда.

V. МИНИМАЛНИ ЗАХТЕВИ ЕНЕРГЕТСКЕ ЕФИКАСНОСТИ У ПРОИЗВОДЊИ, ПРЕНОСУ И ДИСТРИБУЦИЈИ ЕЛЕКТРИЧНЕ И ТОПЛОТНЕ ЕНЕРГИЈЕ И ИСПОРУЦИ ПРИРОДНОГ ГАСА (чл. 45 – 56)

Овим законом потреба за регулисањем ефикасног коришћења енергије проширује се и на секторе производње, преноса и дистрибуције електричне и топлотне енергије и испоруке природног гаса. Актом Владе ближе би се прописали минимални захтеви енергетске ефикасности за нова и ревитализована постројења, односно системе за производњу, пренос и дистрибуцију електричне и топлотне енергије (члан 45).

Законом којим се уређује област енергетике прописује се да је енергетска ефикасност један од критеријума који се узимају у обзир при издавању енергетске дозволе. С тим у вези, предвиђено да се уз захтев за издавање енергетске дозволе за изградњу нових или реконструкцију постојећих постројења за производњу топлотне или електричне енергије, као и постројења за комбиновану производњу електричне и топлотне енергије, сагоревањем фосилних горива, односно из обновљивих извора енергије, прилаже елаборат о енергетској ефикасности постројења, при чему елаборат за постројења за производу топлотне или електричне енергије мора да садржи и техноекономску анализу повећања енергетског степена корисности постројења који би се остварио коришћењем комбиноване производње електричне и топлотне енергије. Садржину елабората о енергетској ефикасности постројења за производњу електричне или топлотне енергије, постројења за комбиновану производњу електричне и топлотне енергије система или делова система за пренос, дистрибуцију електричне, односно топлотне енергије, односно транспорт и дистрибуцију природног гаса прописује Министар (члан 46).

Одредбама ове главе истиче се такође значај мерења и обрачуна потрошње електричне и топлотне енергије, најпре стога да се обезбеди ефикасно коришћење енергије, односно њена уштеда и друго, подједнако значајно, да се обезбеди принцип да се наплата утрошене енергије врши према стварно измереној количини испоручене енергије, чиме се, једним делом, обезбеђује заштита потрошача. Прописане су обавезе оператора преносног и дистрибутивног система електричне енергије, оператора транспортног и дистрибутивног система природног гаса, дистрибутера топлотне енергије и привредна друштва у малопродаји енергије, јавних предузећа и других правних лица која испоручују природни гас, обавеза контроле рада котлова и ложишта, обавеза контроле рада система за климатизацију, извештавања о извршеној контроли (чл. 47-56).

VI. ФИНАНСИРАЊЕ, ПОДСТИЦАЈНЕ И ДРУГЕ МЕРЕ ЕФИКАСНОГ КОРИШЋЕЊА ЕНЕРГИЈЕ (чл. 57-73)

1. Предлогом закона су дефинисани послови у области ефикасног коришћења енергије који се финансирају или суфинансирају у циљу унапређења енергетске ефикасности. Предвиђени су извори финансирања: буџет Републике Србије; буџет аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе; фондови Европске уније и других међународних фондова; донације, поклони, прилози, помоћи за повећање капацитета за имплементацију закона; кредити међународних финансијских институција; други извори у складу са законом. Средства користе се за намене одређене овим законом (чл. 57-58).

Буџетски фонд за унапређење енергетске ефикасности Републике Србије (у даљем тексту: Буџетски фонд) оснива се ради евидентирања посебних средстава намењених финансирању послова ефикасног коришћења енергије који се финансирају у складу са овим законом. Буџетски фонд се оснива на неодређено време, у складу са законом којим се уређује буџетски систем. Буџетским фондом управља Министарство (члан 59).

Средства за финансирање Буџетског фонда обезбеђују се: 1) из апропријација у буџету Републике Србије за текућу годину; 2) донација и кредита. Влада доноси годишњи програм финансирања активности и мера унапређења енергетске ефикасности у складу са Стратегијом, Програмом остваривања Стратегије, Акционим планом и другим актима и прописима из области ефикасног коришћења енергије, уговорима, као и међународним уговорима чији је потписник Република Србија (члан 60).

Средства Буџетског фонда дају се корисницима средстава Буџетског фонда у сврху финансирања ефикасног коришћења енергије, а на основу јавних конкурса које објављује Министарство. Средства Буџетског фонда доступна су правним и физичким лицима са седиштем на територији Републике Србије која испуњавају услове за доделу средстава на основу јавног конкурса. Министар прописује ближе услове за расподелу и коришћење средстава Буџетског фонда, начин расподеле тих средстава, као и начин праћења наменског коришћења средстава и уговорених права и обавеза. Коришћење средстава из Буџетског фонда врши се у складу са годишњим програмом (чл. 61-62).

2. У постојећим актима енергетске политике подвучен је значај подстицаја за ефикасно коришћење енергије који би били уведени актима из области пореског и царинског система, као и подстицаја које би, у оквиру свог делокруга, могли да пропишу, односно уведу надлежни органи јединица локалне самоуправе.

До сада овакви подстицаји нису били увођени, иако је то било могуће према важећим прописима, на пример из области пореског система.

Овим законом предвиђа се могућност да надлежни органи аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе актима које доносе утврде посебне финансијске и друге подстицаје за реализацију пројеката и других активности за ефикасно коришћење енергије, као и да могу оснивати сопствене фондове за ове намене. Такође, предвиђа се могућност утврђивања пореских, царинских и других олакшица за правна и физичка лица која примењују технологије и производе које доприносе ефикаснијем коришћењу енергије. Такође, прописано је у којим условима се коришћење обновљивих извора енергије сматра мером енергетске ефикасности (чл. 63-65).

3. Одредбе чл. 66. до 70. овог закона односе се на енергетску услугу, природу и садржај уговора о пружању енергетске услуге, што би такође требало да представља начин ефикасног коришћења и уштеде енергије, нарочито у јавном сектору.

Смисао пружања енергетске услуге, коју би вршило правно лице и предузетник (ESCO), јесте да се на најпогоднији начин, како за наручиоца тако и за извршиоца енергетских услуга, реше и уговором уреде питања примене технологије или неке друге енергетске услуге која ће довести до видног и мерљивог побољшања енергетске ефикасности, обезбеђивања средстава за пружање енергетске услуге и начин наплате средстава за извршену енергетску услугу.

4. Одредбе чл. 71–73. овог закона односе се на ефикасно коришћење енергије и енергената у сектору превоза.

VII. НАДЗОР (чл. 74 – 82)

Имајући у виду да се овим законом уводи низ обавеза за привредна друштва, државне органе, органе јединица локалне самоуправе и друге институције јавног сектора у оквиру спровођења активности и мера

обухваћених енергетским менаџментом, неопходно је да се овим законом обезбеди и вршење надзора над спровођењем одредаба овог закона.

Инспекцијски надзор врше инспектори за контролу енергетске ефикасности и тржишна инспекција.

VIII. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ (чл. 83–91)

Казнено-правна заштита предвиђена овим законом обезбеђује се инкриминацијом кажњивих радњи или нечињења, која су прописана као привредни преступи и прекршаји.

IX. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ (чл. 92–96)

Прелазним и завршним одредбама, како је то уобичајено, одређују се рокови за доношење подзаконских аката на основу овог закона, рокови за испуњење обавеза обвезника система енергетског менаџмента и ступање на снагу овог закона. Закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије” осим одредаба које се односе на енергетски преглед објеката из члана 43. овог закона и Буџетски фонд за унапређење енергетске ефикасности које се примењују од 1. јануара 2014. године.

Овим законом регулише се, по први пут, једна релативно нова и значајна материја која произлази из обавеза Републике Србије успостављених ратификованим међународним уговором из области енергетике, али пре свега представља циљ државе да обезбеди рационално газдовање и управљање енергијом и енергетским ресурсима и одржив развој земље. То је захтевало да се сачини текст закона са одредбама које би биле разумљиве и применљиве. Самим тим обим Закона требало би да буде одређен сходно циљевима и сврси која се постиже и потребом његове јасноће, што опредељује да законски текст буде краћи, са овлашћењима за доношење низа подзаконских аката, где год то представља рационално решење. Овлашћења за доношење подзаконских аката подељена су на Владу, министарство надлежно за послове енергетике, као и друга министарства где је то било потребно. Предвиђено је да по ступању овог закона на снагу, отпочне процедура предлагања, то јест доношења подзаконских прописа које доноси Влада у оквиру свог делокруга (пет) и подзаконских аката у надлежности министра надлежног за послове енергетике (24 акта). Предвиђени су различити рокови, при чему су се имала у виду питања која се њима уређују (обим и сложеност акта) и број тих аката. Највећи део подзаконских аката за спровођење овог закона донеће се у року од 12 месеци од дана ступања овог закона на снагу (члан 92).

Овим законом су прописани прелазни рок (12 месеци од дана ступања на снагу овог закона) за усклађивање пословања и рада обвезника система енергетског менаџмента (члан 93). Утврђен је рок за именовање енергетских менаџера за обвезнике система (6 месеци од дана ступања на снагу прописа којим се ближе прописују услови за именовање енергетских менаџера) - (члан 94). Јединица локалне самоуправе обавезна је да усклади свој рад у складу са чланом 47. овог закона у року од 6 месеци од дана ступања на снагу овог закона (члан 95).

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење Предлога закона о ефикасном коришћењу енергије није потребно обезбедити додатна средства у буџету Републике Србије за 2013. годину. Имајући у виду да је овим законом предвиђено оснивање Буџетског фонда за унапређење енергетске ефикасности у 2014. години, планирање

потребних буџетских средстава извршиће се приликом израде и усвајања Закона о буџету за 2014. годину.

АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА

1. Одређивање проблема које закон треба да реши

Потписивањем и ратификацијом Уговора о енергетској заједници земаља југоисточне Европе, Србија је потврдила своју спремност за спровођење реформи и у енергетском сектору. У Стратегији развоја енергетике Србије до 2015. године енергетска ефикасност и веће коришћење обновљивих извора енергије сврстани су међу приоритете. Програмом остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. године за период од 2007. до 2012. године утврђени су услови, начин и динамика остваривања Стратегије за све области енергетског сектора. Посебан модул (део) Програма јесте енергетска ефикасност.

Кључни параметри који указују на потребу унапређења енергетске ефикасности односе се на:

- енергетски интензитет у Србији је 2 до 3 пута већи него у земљама ЕУ
- велика зависност од увозних енергената: 33,6% (Енергетски биланс из 2010. године)
- негативан утицај енергетског сектора на животну средину
- велика емисија гасова са ефектом „стаклене баште“ из енергетског сектора: 76%
- опредељење Републике Србије је одрживи развој
- међународне обавезе:
- које проистичу из примена Директива Енергетске Заједнице из области енергетске ефикасности
- везане за придружење ЕУ: Енергетско климатски пакет (20/20/20) - 20% уштеде енергије до 2020.

Такође, сектор превоза у различитим видовима саобраћаја, представља један од највећих емитера угљен-диоксида, а самим тим и највећег загађивача животне средине са годишњом емисијом од 15% укупне емисије CO₂. У Србији се годишње емитује око 6,2 тоне CO₂ по глави становника, што је око 2 пута више од просека других земаља са сличним или истим дохотком и нивоом развоја. Стога је Србија сврстана на пето место највећих загађивача по глави становника у погледу емисије CO₂, од 36 земаља у Европи. Примена енергетски ефикасних технологија и политика у погледу саобраћаја које омогућавају већу интермодалност, интегрисаност и повезаност, допринела би да се смање потрошња горива као и емисија CO₂ чак за 50% по пређеном километру. Коришћење превоза у железничком саобраћају као енергетски најефикаснијег вида копненог саобраћаја и најмањег загађивача животне средине доводи до смањења емисије гасова стаклене баште. Железнички саобраћај у просеку емитује три пута мање угљен диоксида него друмски саобраћај и пет пута мање у односу на ваздушни. У односу на друмски саобраћај заузима мање од 50% простора. Код теретног саобраћаја железнички саобраћај је преко 8 пута енергетски ефикаснији од друмског, што указује на потребу примене ефикаснијег вида саобраћаја.

За остваривање енергетске сигурности државе и њен одрживи развој треба унапредити енергетску ефикасност, како производње, тако и свих сектора потрошње: индустрије, комуналне енергетике, зградарства и транспорта. Одрживи развој Србије зависи од спремности сваког појединца да прихвати неопходност промена, али и од спремности државе да усвајањем законске регулативе и подстицајних мера спроведе реформу енергетског сектора, односно сектора превоза и створи услове за побољшање енергетске ефикасности у свим секторима потрошње.

Постојећи правни оквир није довољно обавезујући када је реч о повећању енергетске ефикасности у секторима потрошње енергије. Стога је неопходно да се донесе закон којим се уређује ефикасно коришћење енергије како би омогућила реализацију утврђених приоритетних техничких мера. Ова материја се уређује законом, који имају готово све тзв. земље у транзицији.

2. Циљ који се постиже

Повећање енергетске ефикасности мора бити трајан процес у свим секторима производње и потрошње енергије, као што је то случај у свим просперитетним земљама. Са тим циљем, закон прецизно дефинише обавезе свих енергетских субјеката из различитих сектора у односу на енергетску ефикасност и садржи квалитативно нова решења која имају за циљ:

- обезбеђивање сигурног снабдевања енергентима и енергијом;
- смањење негативног утицаја на животну средину;
- смањење емисије гасова који стварају ефекат стаклене баште;
- смањење потрошње енергије, па тиме и трошкова за енергију у свим секторима;
- повећање комфора у јавним и другим објектима;
- унапређење нивоа енергетских услуга;
- смањење потрошње енергије у приватном и комерцијалном сектору;
- смањење потрошње енергије, односно трошкова за енергију у јавним комуналним предузећима;
- подстицање употребе обновљивих извора енергије за сопствене потребе;
- подстицање свести и добровољних активности ради подстицања енергетске ефикасности у производњи добара, енергије и потрошњи;
- подстицање енергетске ефикасности објеката и индустрије,
- екодизајн и дизајн производа крајње потрошње у складу са захтевима повећања енергетске ефикасности;
- подстицање активности за доношење Акционих планова и других докумената за примену, остваривање и повећање енергетске ефикасности;
- подстицање стварања фондова и других облика финансијских подстицаја у циљу примене енергетске ефикасности.

Значајан сегмент јесте буџетски Фонд за унапређивање енергетске ефикасности Републике Србије, који би требало да буде основан ради подстицања и суфинансирања активности дефинисаних Програмом остваривања Стратегије развоја енергетике до 2012. године, чији је циљ побољшање енергетске ефикасности у секторима производње и потрошње енергије, као и повећање коришћења обновљивих извора енергије у Републици

Србији. Циљ оснивања и рада тог фонда јесте побољшање енергетске ефикасности у приватним, јавним, пословним и другим објектима, изменама, модернизацијом и заменом котлова и топлотних подстаница са инсталацијама грејања, система за припрему санитарне топле воде и унутрашњег осветљења, као и побољшањем енергетске ефикасности и коришћењем обновљивих извора енергије у индустријским предузећима и комуналним системима, као и суфинансирањем програма, пројеката и активности из области енергетске ефикасности. Такође се очекује да Фонд обезбеди и суфинансирање образовних програма у оквиру перманентног образовања стручњака у областима енергетске ефикасности и коришћења обновљивих извора енергије, обуку локалних самоуправа за израду енергетског биланса и планова енергетског развоја уз увођење система енергетска статистике и других активности.

3. Да ли су разматране друге могућности за решавање проблема?

Доношење овог закона је најбољи начин да се изврши усаглашавање са обавезама које произилазе из Уговора о оснивању Енергетске заједнице између Европске заједнице и Републике Албаније, Републике Бугарске, Босне и Херцеговине, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Црне Горе, Румуније, Републике Србије и Привремене мисије УН на Косову у складу са Резолуцијом 1244 Савета безбедности УН, као и прописа ЕУ у овој области.

4. Зашто је доношење закона најбоље решење проблема?

Материја којом се целовито уређује област ефикасног коришћења енергије не може се устројити без постојања законског акта који би дао основ за уређивање права и обавезе од Републике Србије до јединице локалне самоуправе, привредних субјеката и других правних лица до грађана у области енергетске ефикасности, а ради остваривања постављених циљева.

5. На кога и како ће утицати предложена решења

Предложена решења ће утицати пре свега на обвезнике система енергетског менаџмента, домаћинства, произвођаче, увознике и продавце производи који утичу на потрошњу енергије, надлежне органе управе.

За спровођење овог Закона потребно је:

- успоставити систем енергетског менаџмента;
- обезбедити функционисање инспекцијског надзора за контролу енергетске ефикасности у оквиру министарства надлежног за послове енергетике;
- ускладити тарифне системе за топлотну енергију који ће бити засновани на егзактном мерењу потрошње енергије.

Министарство надлежно за послове енергетике у обавези је да припреми нову систематизацију радних места којом ће се омогућити функционисање инспекцијског надзора у области енергетског менаџмента као и праћење система енергетског менаџмента.

Законом о ефикасном коришћењу енергије уводи се организован начин праћења потрошње енергије кроз институцију енергетских менаџера за:

- привредна друштва са претежном делатношћу у производном сектору (индустријска постројења), чија потрошња енергије је изнад нивоа прописаног подзаконским актом,

- привредна друштва са претежном делатношћу у сектору трговине и услуга (објекти), чија потрошња енергије је изнад нивоа прописаног подзаконским актом,

- општине са бројем становника већим од 20.000 и
- зграде и друге објекте у јавној својини –које користе органи државне управе, покрајине и органи јединица локалне самоуправе .

Број обвезника система енергетског менаџмента према урађеној *Студији за увођење енергетског менаџмента у секторима потрошње енергије у Републици Србији* је следећи:

- индустрија- 120 компанија,
- зградарство -20 компанија,
- општине са више од 20000 становника- 160 општина,
- државна управа.

Обвезници система енергетског менаџмента ће бити у обавези да именују енергетске менаџере који ће морати да прођу програм обуке. Осим тога као део система енергетског менаџмента предвиђено је и увођење овлашћених енергетских саветника.

На основу обавеза Републике Србије које проистичу из Уговора о Енергетској заједници („Службени гласник РС”, број 62/06) и одлуке Министарског савета Енергетске заједнице број 2009/05/МС-Енс од 18. децембра 2009.године, Република Србија прихватила је и обавезу примене Директиве 2006/32/ ЕЦ о енергетској ефикасности у секторима потрошње енергије која између осталог подразумева и смањење потрошње финалне енергије за 9% у периоду од 9 година применом мера енергетске ефикасности дефинисаних трогодишњим акционим плановима који обухватају све секторе потрошње енергије. У складу са тим, Влада Републике Србије јула 2010. године усвојила је први Акциони план енергетске ефикасности који за период од 2010. до 2012. године утврђује циљ смањење потрошње финалне енергије од 1.5% у односу на 2008. годину, односно 9% у деветој години примене. У циљу достизања поменутих циљева акционим планом предвиђена је примена одговарајућих мера за сваки од сектора потрошње али је евидентно истакнута потреба да велики потрошачи и јавне институције дају главни допринос смањењу потрошње финалне енергије. Обзиром да постоји значајан број мера без трошкова (углавном организационе), са малим трошковима и мера које су релативно брзо исплативе и које могу да дају значајне уштеде енергије, у складу са Акционим планом,

Законом се уводи менаџмент енергијом који има за циљ да обавезе велике потрошаче да рационално користе енергију и остваре уштеде енергије применом оних мера за које сматрају да њихова примена даје максималне уштеде уз минимална улагања. На овај начин доприноси се повећању конкурентности привредних друштава који су обвезници менаџмента енергијом, односно смањују се буџетски трошкови за енергију и енергенте код јавних институција. Позитивни ефекти увођења овог система дати су у одговору на питање број 3.

Закон ће на домаћинства утицати тако што ће домаћинства бити у прилици да од дистрибутера електричне и топлотне енергије на месечном нивоу добију релевантне информације о потрошњи енергије који ће им омогућити да преиспитају да ли на рационалан начин троше енергију. Такође, Закон ствара услове за плаћање трошкова према стварној (измереној

потрошњи) топлотне енергије што ствара мотивацију домаћинстава за рационалним коришћењем енергије односно смањење трошкова за грејање и повећање стандарда. На основу означавања нивоа енергетске ефикасности зграда/делова зграда и производа који утичу на потрошњу енергије потрошачи ће бити у прилици да приликом куповине или изнајмљивања истих узму у обзир и трошкове њихове експлоатације.

Министарство надлежно за послове енергетике ће по основу Закона о ефикасном коришћењу енергије бити у обавези да изради значајан број подзаконских аката за његову имплементацију. Такође ће бити неопходно да се, у оквиру постојеће базе података Министарства доради део потребан за праћење система менаџмента енергијом. У погледу примене менаџмента енергијом, очекује се да се сви потребни подзаконски акти, курикулуми и материјали за обуку, као и израда базе података обезбеде кроз наставак пројекта за увођење енергетског менаџмента у Србији финансиран од стране Јапанске агенције за међународну сарадњу (ЈИЦА).

6. Које трошкове ће примена закона изазвати грађанима и привреди, посебно малим и средњим предузећима

Приликом израде Студије за увођење система енергетског менаџмента у секторима потрошње енергије Републике Србије кроз пројекта финансиран од стране Јапанске агенције за међународну сарадњу (ЈИЦА) узети су у обзир детаљни трошкови потребни за спровођење система квалификације (обука, испит, неопходна техничка опрема, просторије, литература, итд.), спровођење додатних активности које за циљ имају унапређење система енергетског менаџмента, пре свега путем пружања информација о најбољој пракси, трошкове контроле спровођења периодичних извештаја и инспекције система енергетског менаџмента као и трошкови инвестиција у мере повећања енергетске ефикасности. Основни резултати анализе трошкова и добити наведени су у одговору на питање број 7.

На основу испитивања обављених у току реализације поменуте студије оцењено је да значајан број будућих обвезника система енергетског менаџмента већ располаже са кадровима који се баве снабдевањем и потрошњом енергије и енергената, односно да поседују кадрове који би се уз додатну обуку могли оспособити да обављају послове енергетског менаџера. Тако од 53 општине које су одговориле на послати упитник у 31% већ постоје ЕМ, у 49%, постоје кадрови који се могу обучити да обављају овај посао (већина је већ похађала одређене обуке у организацији Министарства) у 10% ове послове би поверили трећем лицу а у 10% сматрају да не постоји могућност доквалификације тј. да ће морати да запосли нове кадрове. Чак 50 испитаних општина сматра да је економски оправдано и исплативо увођење енергетског менаџмента у општинама, у две општине су се изјаснили да не знају а само у једној општини сматрају да није исплативо.

Именовани енергетски менаџери, као и енергетски саветници ће за званичан програм обуке са полагањем испита плаћати новчану накнаду. Рад стручног тима који ће бити задужен за реализацију програма обуке и полагање стручних испита ће се финансирати из ових прихода.

Подзаконским актом којим ће се прописати ниво потрошње енергије одредиће се обвезници система енергетског менаџмента. Овај ниво, односно граница обухватиће само велике потрошаче енергије. *Мала и средња предузећа нису обухваћена овим законом.*

Обавеза израде Програма енергетске ефикасности, као и достављања Министарству пријаве о оствареној потрошњи енергије на прописаном образцу

од стране обвезника система енергетског менаџмента неће изазвати додатне трошкове у смислу индиректних трошкова потребних за припрему самог програма, с обзиром да ће те програме припремати енергетски менаџери. Исто се односи и на обавезу произвођача, испоручиоца и продавца да о свом трошку изради листу са подацима, ознаку енергетске ефикасности и техничку документацију, која се иначе израђује и прати сваки производ који се ставља на тржиште.

7. Да ли позитивне последице доношења закона оправдавају трошкове које ће он створити

Детаљна анализа трошкова и користи увођења система енергетског менаџмента урађена је у оквиру Студије за увођење система енергетског менаџмента у секторима потрошње енергије Републике Србије кроз пројекат финансиран од стране Јапанске агенције за међународну сарадњу (ЈИЦА, а рађен и вођен у периоду 2009. – 2010. године. У циљу израде ове анализе урађено је предвиђање будуће потрошње енергије на бази макроекономских параметара (раст становништва, БНД, инфлација, цене нафте...) са и без увођења система енергетског менаџмента, уз претпоставку да ће енергетски менаџмент бити уведен 2014. године а да ће ефекти бити видљиви од 2015. године. Обзиром да је рок повраћаја капитала за спровођење инвестиција у мере повећања енергетске ефикасности и рационалног коришћења енергије око 5 година, очекује се да ће после 2020. године користи бити веће од трошкова и да ће тада почети да се остварују приходи у буџету по основу пореза на добит обвезника енергетског менаџмента настали као резултат повећања њихових прихода услед остварених уштеда енергије. Интерна стопа повраћаја капитала за увођење енергетског менаџмента у Србију је 12% за период од 2014-2030. Очекује се да ће по основу увећања пореза на добит као резултат увођења енергетског менаџмента приход буџета, у периоду од 2015 до 2030. године, бити увећан за укупно 220 милиона евра, односно да ће висина прихода буџета по овом основу у 2030. години износити 28 милиона евра исказан у ценама из 2010. године. До 2030.године очекује се смањење потрошње примарне енергије за 1.58 Мтое или за 8,4% што је уштеда од 2194 милиона евра исказана у ценама из 2010. године.

Увођењем система енергетског менаџмента кроз Закон о ефикасном коришћењу енергије омогућиће се:

- смањење потрошње примарне енергије за око 1,58 Мтое или 8,4% до 2030. године односно 2194 мил евра, чиме ће се значајно допринети испуњењу обавеза Републике Србије према Уговору о Енергетској Заједници исказаних у Првом акционом плану за енергетску ефикасност Републике Србије за период од 2010. до 2012. године (усвојен у јулу 2010 од стране Владе Републике Србије). Овим акционим планом утврђен је планирани циљ за овај период на нивоу од 1.5% финалне домаће потрошње енергије у 2008. години, односно укупни циљ од најмање 9% финалне потрошње енергије у деветој години примене. Акционим планом предвиђено је да ће се уштеде финалне енергије од 1.5% остварити реализацијом мера у секторима: домаћинства и јавне и комерцијалне делатности (0.0235 Мтое), индустрије (0.0566 Мтое) и саобраћаја (0.0453 Мтое) а једна од кључних мера за њихово испуњење је увођење енергетског менаџмента на начин предвиђен овим законом ;

- отварање нових радних места;
- отварање тржишта енергетских услуга;
- повећање конкурентности обвезника система енергетског менаџмента;

- приватне компаније ће уштедом енергије утицати на повећање њихових прихода што ће такође утицати и на повећање прихода по основу пореза у буџету државе. До 2030. године могуће повећати буџет по овој основи за 220 мил еура односно да ће приход буџета по овој основи у 2030. години износити 28 мил еура..

- смањење емисије CO₂ за око 9 % до 2030. године.

8. Да ли се законом подржава стварање нових привредних субјеката на тржишту и тржишна конкуренција

Овим законом се подстиче развој енергетских услуга и услуга спровођења енергетских прегледа, чиме се директно подстиче стварање нових привредних субјеката и тржишна конкуренција.

Овим законом се подстиче развој тржишта енергетских услуга односно рад ESCO привредних друштава или других правних лица и предузетника које пружају ове услуге, а које за циљ имају активности и радње које доводе до проверљивог и мерљивог или проценивог повећања енергетске ефикасности објеката, техничких система, производних процеса, приватних и јавних услуга, односно уштеде енергије и повећања економских ефеката. Склапањем уговора о пружању енергетских услуга између корисника ових услуга (било које правно или физичко лице) и извршиоца енергетских услуга, извршилац гарантује за остварење предвиђених уштеда енергије на такав начин што средства за извођење енергетских услуга обезбеђује, у целости или делимично, из властитих извора или од трећих лица, а своје услуге наплаћује из остварених уштеда. На овај начин омогућује се потрошачима енергије, који нису у могућности да сами финансирају мере повећања енергетске ефикасности и који можда немају ни довољно техничких знања да исте спроведу, да без додатних трошкова спроведу на квалитетан начин мере повећања енергетске ефикасности, уштеде енергију, повећају свој стандард односно повећају своју конкурентност на тржишту.

Овим законом се такође подстиче стварање услуга енергетског прегледа, које за циљ имају идентификацију потенцијала за уштеду енергије у објектима, инсталацијама и услугама и идентификацију економски оправданих мера уштеде енергије.

9. Да ли су све заинтересоване стране имале прилику да се изјасне о закону

У периоду од 2009 до маја 2011. године, Министарство рударства и енергетике је реализовало пројекат под називом „Студија за увођење енергетског менаџмента у секторима потрошње енергије у Републици Србији“ чију реализацију је финансирала Јапанска Агенција за међународну сарадњу (ЈИЦА). Такође, 18. фебруара 2011. године одржана је финална радионица на којој су стручној јавности представљени резултати Студије, предлог будућег система енергетског менаџмента у Србији као и план за његово спровођење и Нацрт закона о рационалној употреби енергије. У току реализације пројекта одржано је више радионица и радних састанака са заинтересованим странама које су имале прилику да се упознају са активностима Министарства на увођењу система енергетског менаџмента.

Рад на закону је резултирао првим текстом Нацрт закона о рационалној употреби енергије 2011. године. Овај текст је пре започињања процедуре разматрања у складу са Пословником Владе, био достављен, ради прибављања мишљења свим јавним предузећима у области енергетике, као и „НИС - у а.д.“ и Удружењу топлана Србије (фебруар 2011. године). Такође, у исто време, Нацрт закона је достављен ради прибављања мишљења и

Покрајинском секретаријату за енергетику и минералне сировине АП Војводине. Суштинске примедбе и сугестије, као и предлози правно-техничке природе ових предузећа, као и Покрајинског секретаријата за енергетику и минералне сировине углавном су прихваћене и унете у текст закона.

ЈП „Србијас“ није имао примедбе на Нацрт закона. И друге заинтересоване стране биле су у могућности да се изјасне о Нацрту закона на описан начин. Наглашавамо, да су заинтересоване стране, а пре свега будући обвезници енергетског менаџмента, од самог почетка били укључени у процес дефинисања система енергетског менаџмента путем упитника који су приликом сваке од радионица организованих у оквиру израде Студије за увођење система енергетског менаџмента у секторима потрошње енергије Републике Србије дистрибуиране учесницима радионица и чији су резултати детаљно анализирани и узети у обзир приликом одлучивања о дизајну система менаџмента енергијом. Поред учесника на радионицама, упитници су достављани и индустријским предузећима чији представници нису били у прилици да учествују на радионицама.

Нацрт закона о ефикасном коришћењу енергије сачињен је 2012. године и по својим материјалним решењима не разликује се битно од текста Нацрта закона из 2011. године, чија израда је базирана на резултатима пројекта „Студија за увођење енергетског менаџмента у секторима потрошње енергије у Републици Србији“ чију реализацију је финансирала Јапанска Агенција за међународну сарадњу (ЈИЦА), уз учешће јапанских консултаната и заинтересованих субјеката у области енергетике.

Јавно представљање закона спроведено је путем стручне и јавне расправе одржане у Привредној комори Србије односно Палати Србије. Учесници у јавној расправи су правна и физичка лица која се баве енергетским делатностима који су учествовали у припреми првог текста Нацрта закона (Нафтна индустрија Србије а.д. Нови Сад, ЈП „Електропривреда Србије“, ЈП „Србијас“, Удружење топлана Србије), Стална конференција градова и општина, министарства и друга заинтересована лица и институције.

Суштинске примедбе и сугестије учесника стручне и јавне расправе углавном су прихваћене и унете у текст закона. Одређени предлози ЈП Београдске електране који се односе на:

1. прецизније дефинисање који су то уређаји за аутоматско регулисање предате енергије, за мерење предате енергије и за регулисање предате енергије грејном телу (члан 44. став 1. подтачке 1), 2) и 3) Закона) нису прихваћени из разлога што закон треба да обухвати и нове типове уређаја са бољим карактеристикама од тренутно постојећих на тржишту;

2. задовољење услова минималне потребне површине грејаног стамбеног простора које чине становни заинтересованих власника да би им се дала понуда да опреме инсталацију уређајем за мерење топлотне енергије за јединицу објекта и уређајима за регулисање предате енергије грејном телу (члан 51, став 1. тачка 4) Закона) нису прихваћени из разлога што уколико постоји техно-економска могућност не треба онемогућавати кориснике да уграде опрему која ће допринети контролисаној потрошњи топлотне енергије;

3. свеобухватно информисање потрошача о подацима и тренду потрошње енергије као и о мерама за побољшање енергетске ефикасности и другим мерама које потрошачи могу предузети у циљу уштеде обавља једном годишње ван грејне сезоне (члан 53. став 1. и 2. Закона) нису прихваћени из разлога што је управо потребно информисати потрошаче у току грејне сезоне

једном месечно да би могли да анализирају потрошњу и предузму кораке за уштеду енергије у наредном периоду.

Примедба Агенције за енергетику да треба преформулисати члан 45. Предлога закона тако да се у њему не прописује минимални степен корисности система за пренос и дистрибуцију електричне енергије (јер их је тешко одредити), није прихваћена из разлога што су ови губици, а пре свега у дистрибутивном систему у Србији изузетно високи и да о њима треба водити рачуна приликом пројектовања и изградње односно реконструкције оваквих постројења.

Током израде закона обављене су непосредне консултације са Секретаријатом Енергетске заједнице Југоисточне Европе и усаглашени су ставови у погледу предложених материјалних решења.

10. Које ће се мере током примене закон предузети да би се остварило оно што се доношењем законом намерава

У циљу спровођења овог закона неопходно је предузети стратешке, законодавне и организационо-институционалне мере, техничко-технолошке, подстицајне и финансијске мере и мере јачања свести у области енергетске ефикасности:

Припрема и усвајање новог стратешког оквира који се односи на унапређење енергетске ефикасности до 2010. године (Стратегија развоја енергетике до 2020. године, са Програмом за њено спровођење, национални Акциони план за унапређење енергетске ефикасности, програми и планови енергетске ефикасности на нивоу јединица локалне самоуправе и обвезника система.

Усвајање регулативе којом се подстиче и подржава енергетска ефикасност. То подразумева доношење подзаконских аката (укупно 29) и то: пет аката у надлежности Владе, као и 24 подзаконска акта из надлежности Министарства надлежног за послове енергетике. За доношење ових аката, у прелазним и завршним одредбама закона предвиђени су рокови (један општи рок од 12 месеци, краћи и дужи рокови за поједине акте). Подзаконска аката неопходна за примену система енергетског менаџмента биће урађена кроз наставак пројекта са јапанским партнерима из средстава ЈИЦА-е.

Успостављање система енергетског менаџмента (овлашћених енергетских менаџера и овлашћених енергетских саветника и енергетског прегледа) односи се на:

- индустрију
- комерцијални сектор
- јавни сектор, укључујући општине.

У циљу успостављања регистра овлашћених енергетских саветника, регистра лиценцираних енергетских менаџера и регистра извршилаца енергетских услуга Министарство ће реализовати пројекат „Помоћ за испуњавање захтева Енергетске Заједнице у погледу примене правних тековина ЕУ која се односи на енергетску ефикасност“ у оквиру кога ће бити набављена неопходна рачунарска опрема (сервер/и са системом за складиштење података и одговарајуће додатне компоненте), оперативни систем, база података и испрограмирана апликација која ће омогућити успостављање и вођење поменутих регистара и праћење спровођења енергетских прегледа. У том смислу организоваће се и едукација запослених у Министарству за коришћење апликације.

Мере у енергетском сектору односе се на повећање ефикасности постојећих и нових капацитета и смањење потрошње енергије, односно губитака преноса и дистрибуције енергије.

Мере енергетске ефикасности се најчешће односе на:

- Програме управљања штедњом енергије. Ова врста мера укључује побољшање ефикасности постојеће опреме и система, без измена у било ком производном процесу датог постројења, или у систему снабдевања енергијом.

- Побољшање ефикасности система за снабдевање топлотом и електричном енергијом увођењем нове опреме или демонтажом старе и заменом новом, енергетски ефикаснијом опремом. Ову врсту мера карактеришу неопходна инвестициона улагања којима се у кратком року може значајно повећати енергетска ефикасност, чиме се посредно, преко остварених уштеда, обезбеђују финансијска средства за повраћај инвестиције.

У прву групу мера спадају иницијативе и мере у погледу управљања и смањење потрошње и губитака енергије без промене процеса као и коришћење отпадне енергије и то:

- заустављање рада опреме у празном ходу
- снижење непотребно високе температуре у токовима процеса
- ограничење употребе топле воде за чишћење и испирање
- мониторинг потрошње енергије
- даљински надзор и управљање потрошњом електричне енергије ради избегавања великог фактора једновременности и смањења вршних оптерећења
- систематско и планско одржавање опреме
- елиминација цурења паре, воде, компримованог ваздуха и вакуума
- побољшано планирање операција
- боља изолација цеви које преносе топлотну енергију
- аутоматска контрола температуре
- увођење централизованог управљања системима климатизације и грејања
- систематско одржавање
- контролисано и рационално коришћење осветљења у радним просторијама
- инсталација високо ефикасне расвете (замена стандардних сијалица "штедљивим")
- фреквентно „вођење“ великих електро-моторних потрошача ради побољшање фактора снаге електромотора
- компензација реактивне електричне енергије
- предгревање отпадним флуидима
- повраћај кондензата
- инсталација додатних размењивача топлоте
- итд

Друга група мера се односи на промене у производном процесу и увођење технолошких и техничких иновација:

- замена делова или целог производног постројења савременијим и ефикаснијим
- реконструкција топоводних и парних инсталација
- инсталација савремених високо ефикасних котловских постројења
- замена индиректног сушења грејаним ваздухом директним сушењем топлим гасовима из процеса сагоревања природног гаса
- примена когенерације - спрегнуте производње топлотне и електричне енергије из једног извора чиме се постиже фактор искоришћења примарног горива преко 85%.
- итд.

Мере енергетске ефикасности за производе, зграде и услуге:

- означавање енергетске ефикасности зграде, производа који утичу на потрошњу енергије (електрични уређаји, сијалице итд)
- производити енергетски ефикасније производе применом стандарда минималних енергетских перформанси група производа (котлови, мотори, телевизори и др.) и еко-дизајн

Мере енергетске ефикасности у друмском и железничком превозу подразумевају примену комбинованог друмско-железничког саобраћаја којим се обезбеђује најефикасније задовољавање потреба корисника, користећи предности оба вида превоза, анулирајући њихове недостатке уз допринос решавању проблема саобраћаја у врзи са енергетском ефикасношћу, загађењем животне средине, безбедности на путевима и трошковима њихове изградње и одржавања. Друмски саобраћај представља главну конкуренцију железници, јер има низ предности у односу на железнички саобраћај, али и много недостатака. Један од главних недостатака је цена енергије која се користи као погонско гориво и издувни гасови које емитују том приликом а који утичу на загађење животне средине. Имајући у виду предности и недостатке оба вида превоза, комбиновани превоз повећава њихову енергетску ефикасност, смањујући при том трошкове превоза терета. Развој комбинованог железничко-друмског транспорта, реална је перспектива на простору Европског саобраћајног система, а тако и један од важних циљева развоја саобраћаја у Републици Србији.

Подстицајне и финансијске мере

Најзначајнија подстицајна, односно финансијска мера која ће се реализовати кроз закон је оснивање Буџетског фонда за унапређење енергетске ефикасности којим ће се реализовати и мера спровођења енергетске политике дефинисана Стратегијом развоја енергетике Републике Србије коју је усвојила Народна скупштина („Службени гласник РС”, број 44/05) у погледу оснивања Националног Фонда за енергетску ефикасност. Оснивање овог фонда подразумева да се у Закону о буџету за 2014. годину предвиди ставка буџетског фонда у оквиру Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине и да Влада донесе годишњи програм финансирања активности и мера унапређења енергетске ефикасности у складу са законом.

Поред ове, предвиђено је и увођење других подстицајних и финансијских мера као што су:

- примена модела ESCO у области енергетских услуга

- бољи услови добијања кредита од банака
- царинске и пореске олакшице
- повећање обима истраживачко-развојних активности за развој енергетски ефикасних технологија и поступака
- јавне набавке које узимају у обзир енергетску ефикасност као критеријум

Мере јачања свести у области енергетске ефикасности

- спровођење стратегија информисања, кампања и образовних активности у циљу повећања свести о енергетској штедњи и ширења знања о начину понашања
- континуиране мере, односно процес који доводи до промене понашања у свим секторима производње, преноса, дистрибуције енергије и корисника енергије.